

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷): بودجه دستگاه‌های اجرایی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۹۳۶

کد موضوعی: ۲۳۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷): بودجه دستگاه‌های اجرایی

نام دفتر: مطالعات بخش عمومی

تهیه و تدوین کنندگان: سیدمحمدحسن رسولی، علیرضا صدیقی

ناظر علمی: سیدعباس پرهیزکاری

اظهار نظر کننده: محمدبرزگر خسروی (دفتر مطالعات حقوقی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: پرنده فیاضی

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

۲. بودجه دستگاه‌های اجرایی

۳. بودجه‌ریزی برنامه‌محور

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۲/۳۰

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۳	مقدمه
۴	۱. مصارف بودجه عمومی دولت
۶	۲. طبقه‌بندی دستگاه‌های اجرایی
۷	۳. مقایسه بودجه دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
۱۳	۴. مقایسه رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۱۴	۴-۱. رشد اعتبارات دستگاه‌ها به تفکیک دسته‌بندی دستگاه‌های اجرایی
۱۸	۴-۲. رشد اعتبارات دستگاه‌ها به تفکیک نوع اعتبارات
۲۵	۴-۳. تغییرات در عناوین یا دسته‌بندی دستگاه‌های اجرایی
۲۷	۵. سایر اعتبارات دستگاه‌ها
۳۰	۶. بودجه‌ریزی برنامه‌محور
۳۴	جمع‌بندی و پیشنهاد
۳۶	پیوست

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱. ساختار مصارف بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ۴
- شکل ۲. روند سهم بودجه دستگاه‌های اجرایی از مجموع مصارف بودجه عمومی دولت ۵
- شکل ۳. توزیع اعتبارات میان قوای مختلف و سایر دستگاه‌های حاکمیتی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۷
- شکل ۴. ترکیب بودجه دستگاه‌های قوه مجریه ۸
- شکل ۵. مقایسه بودجه وزارتخانه‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۹
- شکل ۶. مقایسه بودجه دستگاه‌های اصلی زیرنظر رئیس‌جمهور در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۱۰
- شکل ۷. مقایسه بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۱۰
- شکل ۸. مقایسه بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۱۱
- شکل ۹. مقایسه بودجه سایر دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۱۱
- شکل ۱۰. رشد اعتبارات قوای مختلف و سایر دستگاه‌های حاکمیتی ۱۴
- شکل ۱۱. رشد اعتبارات وزارتخانه‌ها ۱۵
- شکل ۱۲. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرنظر رئیس‌جمهور ۱۶
- شکل ۱۳. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه ۱۷
- شکل ۱۴. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه ۱۷
- شکل ۱۵. درصد رشد اعتبارات سایر دستگاه‌های اجرایی ۱۸
- شکل ۱۶. مقایسه بودجه برخی دستگاه‌های اجرایی با اعتبارات متفرقه مربوط به آنها ۲۸
- شکل ۱۷. نقش مکمل دو شاخص کارایی و اثرگذاری در ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها ۳۱
- شکل ۱۸. مقایسه سه رویکرد در بودجه‌ریزی دستگاه‌های اجرایی ۳۲

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱. فهرست «سایر دستگاه‌ها»: دستگاه‌های اصلی خارج از قوای سه‌گانه ۷
- جدول ۲. دستگاه‌های اجرایی [فرعی] با بیشترین سهم در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ۱۲
- جدول ۳. مقایسه ارقام مصوب بودجه دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۱ ۱۳
- جدول ۴. خلاصه‌ای از رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ۱۹
- جدول ۵. فهرست دستگاه‌های بزرگ با بیشترین نرخ رشد اعتبارات ۲۳
- جدول ۶. دستگاه‌های [فرعی] جدید در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ۲۴
- جدول ۷. فهرست دستگاه‌های بزرگ با کمترین نرخ افزایش اعتبارات ۲۵
- جدول ۸. تغییرات عناوین ردیف‌های جدول دستگاه‌های اجرایی در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ۲۶
- جدول ۹. اعتبارات خارج از سقف بودجه در بند ۱ تبصره ۱ لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۲۹
- جدول ۱۰. نمونه‌ای برنامه‌ها و شاخص تعریف‌شده در سند اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه ۱۴۰۲ ۳۴
- جدول پیوست. بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ۴۱

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷): بودجه دستگاه‌های اجرایی

چکیده

بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور (معمولاً بین ۷۰ تا ۸۰ درصد مجموع اعتبارات بودجه عمومی دولت) مبنای پرداخت اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی مختلف در هر سال مالی است. در یک نگاه کلی به جدول (۷) لایحه بودجه ۱۴۰۲ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، در می‌یابیم که رشد کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور نسبت به قانون ۱۴۰۱، ۵۲ درصد بوده است که در این بین اعتبارات هزینه‌ای عمومی با افزایش ۵۹ درصدی سهم بیشتری نسبت به اعتبارات سرمایه‌ای (عمرانی) عمومی با رشد ۲۱ درصدی داشته است. از جمله عوامل رشد هزینه‌های دستگاه‌ها می‌توان به افزایش حقوق‌ها در میانه سال ۱۴۰۱، افزایش ۲۰ درصدی حقوق‌ها در لایحه، و انتقال برخی مصارف قانون هدفمندسازی یارانه‌ها از تبصره ۱۴ به جدول ۷ لایحه بودجه اشاره کرد.

با بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور در می‌یابیم که سهم قوای مجریه، مقننه و قضائیه از مجموع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به ترتیب حدود ۷۹، ۰/۲ و ۳ درصد است و مابقی آن (۱۸ درصد) سهم سایر دستگاه‌های اجرایی اعم از نیروهای مسلح، مجامع و شوراها، نهاد‌های فرهنگی و حوزوی و برخی دستگاه‌های حمایتی و امدادی است. در سندی که با نام «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» ارائه شده است، بودجه دستگاه‌های اجرایی با جزئیات بیشتر و به تفکیک برنامه‌های مختلفی که در سال ۱۴۰۲ برای دستگاه تعریف شده است که اگرچه گام مثبتی به شمار می‌رود، اما برای اثرگذاری واقعی نیازمند تقویت و تکمیل است. تعریف دقیق سنجه‌ها و شاخص‌های عملکردی، سازوکار ارزیابی این شاخص‌ها حین اجرا و پس از اجرای بودجه، و شفاف‌سازی قاعده تأثیر نتیجه این ارزیابی در تخصیص اعتبارات و بودجه سال آتی، از جمله مواردی است که می‌تواند به تحول نظام بودجه‌ریزی کشور را از شیوه سنتی به بودجه‌ریزی برنامه‌ای منجر شود.

خلاصه مدیریتی

بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور که معمولاً بین ۷۰ تا ۸۰ درصد اعتبارات بودجه عمومی دولت را در بر می‌گیرد، مبنای پرداخت اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی مختلف در هر سال مالی است. این بخش از بودجه، علاوه بر اهمیت بالایی که معمولاً در افکار عمومی و رسانه‌ها پیدا می‌کند، از این جهت مهم است که با رصد تحولات آن می‌توان دریافت که دولت قصد دارد در هر سال منابع عمومی را در چه حوزه‌هایی صرف نماید.

اعتبارات مربوط به دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷)، به سه دسته اعتبارات عمومی، متفرقه و اختصاصی تقسیم می‌شوند. اعتبارات عمومی و متفرقه از محل منابع عمومی تأمین می‌شوند و تفاوت اصلی آنها در این است که اعتبارات متفرقه دستگاه‌ها،

ماهیت موقتی، موردی یا پروژه‌ای داشته و به همین منظور از اعتبارات عمومی تفکیک می‌شوند. اعتبارات اختصاصی نیز آن دسته از مصارفی است که از محل درآمدهای اختصاصی خود دستگاه تأمین شده و هزینه می‌شود.

در یک نگاه کلی به جدول (۷) لایحه بودجه ۱۴۰۲ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، در می‌یابیم که رشد کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور (اعم از اختصاصی و عمومی) نسبت به قانون ۱۴۰۱، ۵۲ درصد بوده است. اعتبارات عمومی دستگاه‌ها ۵۴ درصد افزایش یافته که در آن اعتبارات هزینه‌ای با افزایش ۵۹ درصدی سهم بیشتری نسبت به اعتبارات سرمایه‌ای با رشد ۲۱ درصدی داشته است. اعتبارات اختصاصی نیز افزایش ۳۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. از جمله عوامل رشد هزینه‌های دستگاه‌ها می‌توان به افزایش حقوق‌ها در میانه سال ۱۴۰۱، افزایش ۲۰ درصدی حقوق‌ها در لایحه، و انتقال برخی مصارف قانون هدفمندسازی یارانه‌ها از تبصره ۱۴ به جدول ۷ لایحه بودجه اشاره کرد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۵۷ دستگاه به عنوان «دستگاه‌های اصلی» پررنگ شده‌اند و باقی دستگاه‌ها، ذیل این ۵۷ دستگاه اصلی جانمایی شده‌اند. در این گزارش، علاوه بر این طبقه‌بندی و براساس یک طبقه‌بندی متداول، دستگاه‌های اجرایی اصلی در قوای مجریه، مقننه و قضائیه طبقه‌بندی شده‌اند و مابقی دستگاه‌ها که خارج از محدوده این قوا تعریف می‌شوند (نظیر نیروهای مسلح، مجامع و شوراهای عالی، برخی نهادهای فرهنگی و حوزوی و ...) در دسته سایر دستگاه‌ها قرار می‌گیرند. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی زیر مجموعه قوه مجریه با افزایش ۵۷ درصدی، ۷۸.۶ درصد از کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. دستگاه‌های اجرایی زیر مجموعه قوه قضائیه نیز با رشد ۳۷ درصدی اعتبارات، ۳.۲ درصد از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی را تشکیل می‌دهد. دستگاه‌های زیر مجموعه قوه مقننه با ۵ درصد افزایش و با سهم ۰.۲ درصد از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور، کمترین میزان اعتبارات را به خود اختصاص می‌دهد. در این بین سایر دستگاه‌های اجرایی کشور که ذیل هیچ یک از قوای سه‌گانه قرار نمی‌گیرند در مجموع با افزایش ۳۶ درصدی اعتبارات، سهم ۱۸.۱ درصدی از مجموع اعتبارات دستگاه‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. با بررسی اعتبارات ردیف‌های فرعی دستگاه‌های اجرایی کشور در می‌یابیم که بخش عمده‌ای از بودجه دستگاه‌های اجرایی به دو گروه از دستگاه‌ها اختصاص یافته است: (۱) دستگاه‌هایی با بیشترین تعداد نیروی انسانی، (۲) صندوق‌های بیمه بازنشستگی یا درمانی.

در میان دستگاه‌های اجرایی زیر مجموعه قوه مجریه اعتبارات مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بیش از ۹۰ درصد افزایش یافته است. عمده این افزایش مربوط به افزایش چشمگیر بودجه بیمه سلامت ایران به منظور توسعه خدمات بیمه درمان است که بخشی از آن از اعتبارات هدفمندسازی یارانه‌ها (تبصره ۱۴) به جدول دستگاه‌ها منتقل شده است. اعتبارات مجموعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز حدود ۸۰ درصد افزایش یافته است که بخش عمده آن مربوط به افزایش اعتبارات صندوق بازنشستگی کشوری است. افزایش اتکای صندوق‌های بازنشستگی به منابع عمومی زنگ خطری جدی بوده و نیازمند اصلاحات اساسی در نظام بازنشستگی و حکمرانی صندوق‌ها است. بخش دیگری از این افزایش مربوط به اعتبارات سازمان بهزیستی کشور است که از تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ردیف‌های جدول ۷ ماده واحده منتقل شده است.

یکی از مهم‌ترین وجوه بررسی لوایح بودجه سالانه که هم برای افکار عمومی اهمیت دارد و هم می‌تواند بازتابی از

سیاست‌های مالی دولت برای سال آتی باشد، بررسی رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی مختلف در مقایسه با بودجه سال قبل است. یکی از اصلی‌ترین موانع بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور عدم جمع اعتبارات دستگاه‌ها ذیل جدول (۷) است. بخشی از مخارج مربوط به دستگاه‌های اجرایی از طریق اعتبارات جدول ۹ (متفرقه) یا ۱۰ (استانی) توزیع می‌شود که این ارقام در بودجه دستگاه‌های اجرایی در جدول (۷) لحاظ نشده است. به عنوان مثال، بخش قابل توجهی از بودجه استانداری‌ها و فرمانداری‌ها از طریق جدول شماره ۱۰ لایحه توزیع می‌شود و ذیل اعتبارات وزارت کشور لحاظ نمی‌شود.

از سوی دیگر، در بندهای مختلفی از لایحه بودجه اعتباراتی برای دستگاه‌های اجرایی در نظر گرفته شده که در هیچ یک از جداول لایحه انعکاس ندارد. برای نمونه، در بند «ی» تبصره «۱» لایحه بودجه ۱۴۰۱، مبلغ ۳ میلیارد یورو به تقویت بنیه دفاعی و امنیتی کشور اختصاص داده شده است و معادل ریالی آن در جداول بودجه ذکر نشده است، و در صورت افزودن این اعتبارات به جداول، بودجه دستگاه‌های نظامی افزایش جدی از این محل خواهند داشت. عامل دیگری که شفافیت اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور را مخدوش می‌کند آن است که، بخش قابل توجهی از تکالیف محوله به بعضی از وزارتخانه‌ها از طریق شرکت‌های تابعه انجام می‌شود و در مواردی، بودجه آنها نیز از طریق بودجه همین شرکت‌ها تأمین می‌شود در حالی که این اعتبارات هرگز در جداول لوایح و قوانین بودجه کشور گزارش نشده و دقت گزارش در بررسی روند اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور را مخدوش می‌سازد. به عنوان مثال، پایین بودن رقم بودجه مربوط به وزارت نفت ناشی از وابستگی این وزارتخانه‌ها به بودجه شرکت‌های زیرمجموعه است و عملاً بخش قابل توجهی از منابع این وزارتخانه از محل منابع بودجه عمومی دولت تأمین نمی‌شود.

در سندی که با نام «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» ارائه شده است، بودجه دستگاه‌های اجرایی با جزئیات بیشتر و به تفکیک برنامه‌های مختلفی که در سال ۱۴۰۲ برای دستگاه تعریف شده است که اگرچه گام مثبتی به شمار می‌رود، اما برای اثرگذاری واقعی نیازمند تقویت و تکمیل است. تعریف دقیق سنج‌ها و شاخص‌های عملکردی، سازوکار ارزیابی این شاخص‌ها حین اجرا و پس از اجرای بودجه، و شفاف‌سازی قاعده تأثیر نتیجه این ارزیابی در تخصیص اعتبارات و بودجه سال آتی، از جمله مواردی است که می‌تواند به تحول نظام بودجه‌ریزی کشور را از شیوه سنتی به بودجه‌ریزی برنامه‌ای منجر شود.

مقدمه

بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور که معمولاً بین ۷۰ تا ۸۰ درصد اعتبارات بودجه عمومی دولت را در بر می‌گیرد، مبنای پرداخت اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی مختلف در هر سال مالی است. این بخش از بودجه، علاوه بر اهمیت بالایی که معمولاً در افکار عمومی و رسانه‌ها پیدا می‌کند، از این جهت مهم است که با رصد تحولات آن می‌توان دریافت که دولت قصد دارد در هر سال منابع عمومی را در چه حوزه‌هایی صرف نماید. در این گزارش، ضمن بررسی ارقام کلان مصارف بودجه عمومی، تلاش شده است تا تصویری از نحوه توزیع اعتبارات میان قوای مختلف حاکمیت، وزارتخانه‌های مختلف و دستگاه‌های زیرمجموعه آنها ارائه شود و نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مقایسه‌ای صورت گیرد. همچنین و در پایان، آسیب‌شناسی مختصری درباره رویکرد بودجه‌ریزی (با تمرکز بر دستگاه‌های اجرایی) ارائه شده است که توجه به آن می‌تواند

ضمن ارتقای ساختار بودجه، کارایی و اثرگذاری مخارج دولت را افزایش داده و به بهره‌گیری بهینه از بیت‌المال بیانجامد.

۱. مصارف بودجه عمومی دولت

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مجموعاً با رقم ۵۱۰۹ هزار میلیارد تومان به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. مصارف بودجه کل کشور به دو بخش بودجه شرکت‌های دولتی و بودجه عمومی دولت تقسیم می‌شوند. نحوه تقسیم اعتبارات مربوط به بودجه عمومی دولت به چند صورت قابل دسته‌بندی است. در شکل ۱، اعتبارات بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به تفکیک جداول ۷ تا ۱۰ نمایش داده شده است.

شکل ۱. ساختار مصارف بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

ارقام به هزار میلیارد تومان

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.

در خصوص این اعتبارات و ارقام مندرج در جداول ۷ تا ۱۰ نکات زیر حائز اهمیت است:

- اعتبارات مربوط به دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷)، به سه دسته اعتبارات عمومی، متفرقه و اختصاصی تقسیم می‌شوند. اعتبارات عمومی و متفرقه از محل منابع عمومی تأمین می‌شوند و تفاوت اصلی آنها در این است که اعتبارات متفرقه دستگاه‌ها، ماهیت موقتی، موردی یا پروژه‌ای داشته و به همین منظور از اعتبارات عمومی تفکیک می‌شوند.

اعتبارات اختصاصی نیز مربوط به اعتباراتی است که از محل درآمدهای اختصاصی خود دستگاه تأمین می‌شوند. این گزارش به بررسی این بخش از مصارف بودجه عمومی دولت می‌پردازد که بیش از ۷۰ درصد مصارف بودجه عمومی دولت را شامل می‌شود.

- با وجود تفکیک انجام شده میان بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی، نام چندین شرکت دولتی در کنار دستگاه‌های اجرایی در جدول ۷ به چشم می‌خورد. ماهیت اعتبارات در نظر گرفته شده برای شرکت‌ها نیز متفاوت است. در بیشتر موارد، این اعتبارات مربوط به انجام پروژه‌های عمرانی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که از طرف دولت به شرکت‌ها تکلیف می‌شود. با وجود این، در مواردی نیز اعتبارات هزینه‌ای برای شرکت‌ها در نظر گرفته شده است که کمک زیان دولت به شرکت‌های دولتی زیان‌ده محسوب می‌شود. بنابراین اگر در این گزارش سخن از برخی شرکت‌ها به میان می‌آید، صرفاً در خصوص اعتباراتی است که در جدول شماره ۷ لایحه برای آنها در نظر گرفته شده است و سایر منابع و مصارف داخلی این شرکت‌ها را در بر نمی‌گیرد.

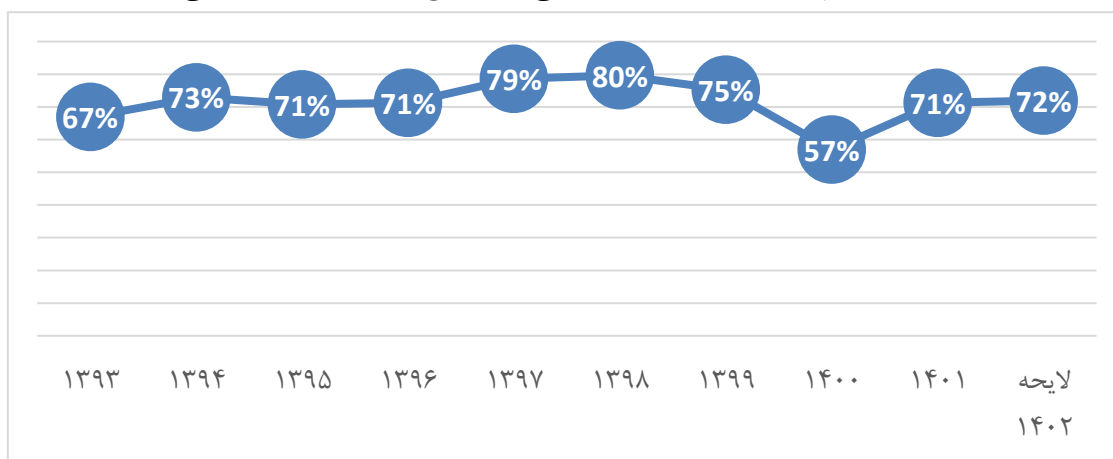
- اعتبارات تملک دارایی‌های مالی (جدول ۸) عمدتاً مربوط به بازپرداخت اصل اوراق مالی و وام‌های داخلی و خارجی و تعهدات مالی دولت است که تفکیک دستگاهی ندارد و به این ترتیب در این گزارش به آنها پرداخته نمی‌شود.

- اعتبارات ردیف‌های متفرقه (جدول ۹) مربوط به طیف گوناگونی از اعتبارات است که یا دستگاه متولی آنها یک دستگاه مشخص نیست و یا به صورت موقتی و موردی تخصیص داده می‌شوند. با توجه به مشخص نبودن دستگاه و تغییرات فراوان ردیف‌های این جدول از سالی به سال دیگر، این اعتبارات از شمول بررسی‌های گزارش حاضر خارج هستند.

- بودجه استانی (جدول ۱۰) مربوط به مصارفی است که عموماً تصمیم‌گیری در رابطه با هزینه‌کرد آنها در استان (توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان) انجام می‌پذیرد. این مصارف نیز به دو دسته هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تقسیم می‌شوند که مصارف هزینه‌ای عمدتاً به هزینه‌های جاری استانداری‌ها و زیرمجموعه‌های آنها و برخی دستگاه‌های اجرایی استانی مربوط است.

با این توضیحات، در گزارش حاضر صرفاً به بررسی اعتبارات جدول ۷ پرداخته خواهد شد. شکل ۲ سهم بودجه دستگاهی را از مجموع مصارف بودجه عمومی دولت در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که بر اساس آن معمولاً بیش از ۷۰ درصد اعتبارات بودجه عمومی دولت در بودجه دستگاه‌های اجرایی تعیین تکلیف شده است.

شکل ۲. روند سهم بودجه دستگاه‌های اجرایی از مجموع مصارف بودجه عمومی دولت

در اینجا تذکر این نکته ضرورت دارد که گزارش حاضر صرفاً بودجه دستگاه‌هایی را بررسی می‌نماید که در بودجه عمومی دولت ذکر می‌شوند؛ این در حالی است که بخشی از وظایف حاکمیتی یا ارائه بخشی از کالا و خدمات عمومی به نهادهایی (تحت عنوان نهادهای عمومی غیردولتی) واگذار شده است که اعتبارات مربوط به تعدادی از آنها در بودجه عمومی دولت درج نمی‌شود. شاید مهم‌ترین این نهادها، شهرداری‌ها و سازمان تأمین اجتماعی باشند که اگرچه بخشی از وظایف دولت را برعهده دارند، اما بودجه و حاکمیت مالی مستقل خود را دارند و دریافت‌ها و پرداخت‌های این نهادها (که در مقایسه با بودجه عمومی رقمی قابل توجه است)، انعکاسی در لوایح و قوانین بودجه سنواتی ندارد. توضیح این نکته نیز خالی از لطف نیست که وجود ردیف «سازمان تأمین اجتماعی» در میان دستگاه‌های اجرایی لوایح و قوانین بودجه صرفاً مربوط به بخش کوچکی از دریافت‌های این سازمان است که بابت ایفای تعهدات قانونی دولت در قبال این سازمان به آن پرداخت می‌شود.

۲. طبقه‌بندی دستگاه‌های اجرایی

تعدد ردیف‌های بودجه مربوط به دستگاه‌های اجرایی و تغییرات عناوین این ردیف‌ها در طی سال‌ها، تحلیل نحوه بودجه تخصیص یافته به این دستگاه‌ها را دشوار می‌نماید. از این رو درک واقع بینانه از وضعیت اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در بودجه سالانه کشور، تنها با طبقه‌بندی دستگاه‌های اجرایی ذیل یک ساختار مشخص و نگاه تجمیعی به آن بدست می‌آید. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۵۷ دستگاه به عنوان «دستگاه‌های اصلی» پررنگ شده‌اند و باقی دستگاه‌ها، ذیل این ۵۷ دستگاه اصلی جانمایی شده‌اند. در این گزارش، علاوه بر این طبقه‌بندی و براساس یک طبقه‌بندی متداول، دستگاه‌های اجرایی اصلی در قوای مجریه، مقننه و قضائیه طبقه‌بندی شده‌اند و مابقی دستگاه‌ها که خارج از محدوده این قوا تعریف می‌شوند (نظیر نیروهای مسلح، مجامع و شوراهای عالی، برخی نهادهای فرهنگی و حوزوی و ...) در دسته سایر دستگاه‌ها قرار می‌گیرند. در خصوص جانمایی دستگاه‌های زیرمجموعه دستگاه‌های اصلی، از دسته‌بندی مندرج در لایحه بودجه تبعیت شده است.^۱ همچنین به جهت رعایت اختصار، تلاش شده است تا با تجمیع برخی ردیف‌های فرعی (مثل مجموعه دانشگاه‌های علوم پزشکی یا ردیف‌های متعدد مربوط به وزارت آموزش و پرورش) از ارائه برخی جزئیات غیرضروری پرهیز شود. بر اساس آنچه گفته شد، دستگاه‌های اصلی به صورت زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

- **قوه مجریه:** شامل وزارتخانه‌ها و کلیه معاونت‌ها و نهادهای زیرنظر رئیس‌جمهور است.
- **قوه مقننه:** شامل مجلس شورای اسلامی و دستگاه‌های زیرمجموعه (دیوان محاسبات کشور، مرکز پژوهش‌ها، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد و ...) است.
- **قوه قضائیه:** شامل دادگستری جمهوری اسلامی ایران و دستگاه‌های زیرمجموعه، دیوان عدالت اداری و سازمان بازرسی کل کشور است.

۱. اگرچه در این گزارش و با هدف عدم تغییر نظم لایحه بودجه از این جانمایی تبعیت شده است، اما ابهامات زیادی در خصوص منطبق این جانمایی مطرح است و مشخص نیست براساس چه معیاری دستگاه‌های فرعی ذیل دستگاه‌های اصلی قرار گرفته‌اند. برای نمونه، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ دستگاه‌هایی نظیر «موسسه نشر آثار حضرت امام قدس سره» و «آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)» ذیل «سازمان برنامه و بودجه» قرار گرفته‌اند.

• **سایر دستگاه‌ها:** سایر دستگاه‌هایی که در طبقه‌بندی فوق قرار نمی‌گیرد، ذیل این عنوان طبقه‌بندی می‌گردد. این دستگاه‌ها شامل مجامع و شوراهای عالی، نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی)، برخی مراکز فرهنگی و حوزوی، و برخی نهادهای حمایتی و امدادی است. فهرست این دستگاه‌ها و طبقه‌بندی آنها در جدول ۱ آمده است. همچنین جزئیات مربوط به زیرمجموعه‌های هریک از دستگاه‌های اصلی در پیوست آمده است.

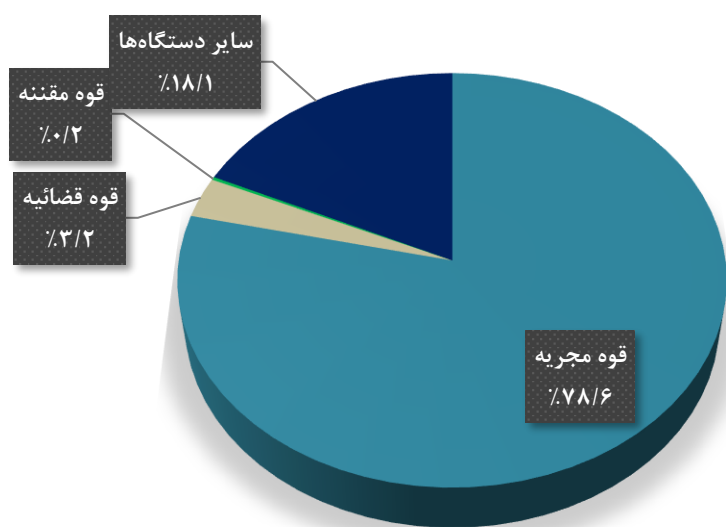
جدول ۱. فهرست «سایر دستگاه‌ها»: دستگاه‌های اصلی خارج از قوای سه‌گانه

دسته‌بندی	دستگاه‌های اصلی
مجامع و شوراهای عالی	شورای عالی امنیت ملی، دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز ملی فضای مجازی کشور، شورای نگهبان و شورای عالی انقلاب فرهنگی
نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی)	ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح، ستاد مشترک ارتش، ستاد مشترک سپاه پاسداران، فرماندهی کل انتظامی و قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (ص)
دستگاه‌های فرهنگی و حوزوی	سازمان اوقاف و امور خیریه، قرارگاه قرب بقیه الله، جهاد دانشگاهی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، شورای عالی حوزه‌های علمیه، شورای عالی حوزه علمیه خراسان، مرکز خدمات حوزه علمیه، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، سازمان تبلیغات اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه و سازمان صدا و سیما
دستگاه‌های حمایتی و امدادی	کمیته امداد امام خمینی (ره) و جمعیت هلال احمر

۳. مقایسه بودجه دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بر اساس طبقه‌بندی ارائه شده در بخش قبل، توزیع بودجه در بالاترین سطح (قوای سه‌گانه و سایر دستگاه‌ها) در شکل ۳ به نمایش گذاشته شده است.

شکل ۳. توزیع اعتبارات میان قوای مختلف و سایر دستگاه‌های حاکمیتی در لایحه بودجه ۱۴۰۲

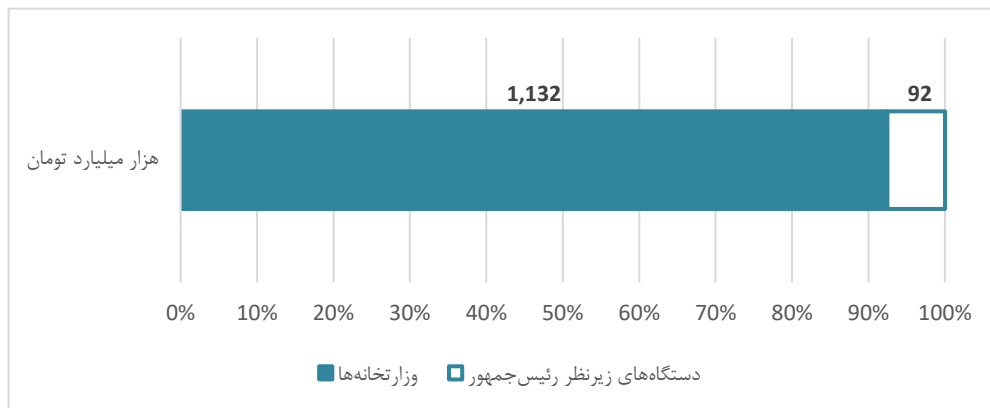
مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و محاسبات تحقیق.

همانطور که مشاهده می‌شود، بخش عمده اعتبارات مندرج در لایحه تحت عنوان بودجه دستگاه‌های اجرایی، در دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مجریه در نظر گرفته شده است. در ادامه، جزئیات هر یک از این دسته‌ها بررسی خواهد شد.

- بودجه دستگاه‌های اصلی زیرمجموعه قوه مجریه

دستگاه‌های اصلی زیرمجموعه قوه مجریه در یک دسته‌بندی کلی به دو دسته «وزارتخانه‌ها» و «دستگاه‌های زیرنظر رئیس‌جمهور» قابل تقسیم هستند که سهم هر یک از اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در شکل ۴ آمده است.

شکل ۴. ترکیب بودجه دستگاه‌های قوه مجریه

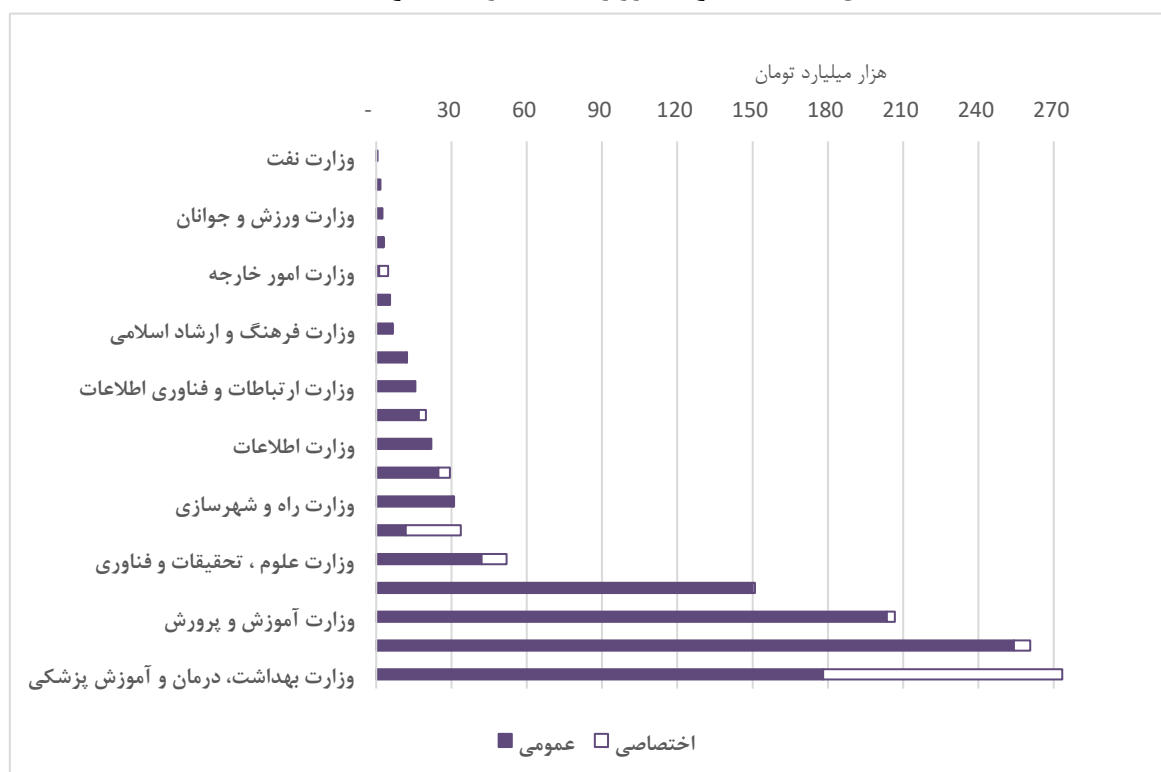
مأخذ: همان.

بودجه دستگاه‌های اصلی زیرمجموعه هر یک از عناوین بالا در شکل‌های ۵ و ۶ به تفکیک ارائه شده است. شایان ذکر است که عناوین ذکر شده در این نمودارها دربرگیرنده کل مجموعه زیرنظر وزارتخانه یا سازمان مورد نظر است. به عنوان مثال، اعتبارات ذیل «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی» شامل کلیه ردیف‌های زیرمجموعه این وزارتخانه (از جمله سازمان بهزیستی^۱، سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و ...) است.

۱. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، سازمان بهزیستی کشور به عنوان یک دستگاه اصلی دارای ردیف مستقل است. با این حال، در این گزارش این دستگاه ذیل «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی» طبقه‌بندی شده است.

شکل ۵. مقایسه بودجه وزارتخانه‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۲

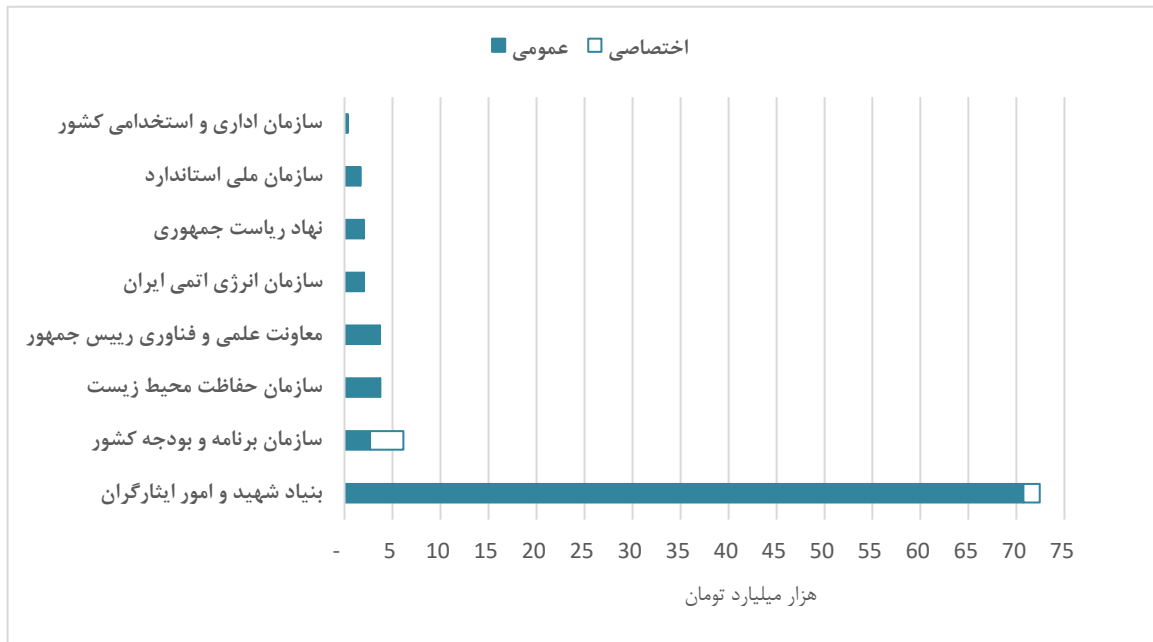

مآخذ: همان.

در خصوص نمودار فوق، نکات زیر حائز اهمیت است:

- بخش قابل توجهی از تکالیف محوله به بعضی از وزارتخانه‌ها از طریق شرکت‌های تابعه انجام می‌شود و در مواردی، بودجه آنها نیز از طریق بودجه همین شرکت‌ها تأمین می‌شود. به عنوان نمونه، پایین بودن رقم بودجه مربوط به وزارت نفت ناشی از وابستگی این وزارتخانه‌ها به بودجه شرکت‌های زیرمجموعه است و عملاً بخش قابل توجهی از منابع این وزارتخانه از محل منابع بودجه عمومی دولت تأمین نمی‌شود. این وابستگی، رابطه کارفرما - کارگزار و جایگاه نظارتی و سیاست‌گذاری وزارتخانه‌ها را مخدوش می‌کند. به این ترتیب، یکی از محورهای اصلاح ساختار بودجه، اصلاح رابطه مالی دستگاه‌های اجرایی سیاست‌گذار با سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی تابعه است.
- از سوی دیگر، بخشی از مخارج مربوط به دستگاه‌های اجرایی از طریق اعتبارات جداول ۹ (متفرقه) یا ۱۰ (استانی) توزیع می‌شود که در این ارقام لحاظ نشده است. به عنوان مثال، بخش قابل توجهی از بودجه استانداری‌ها و فرمانداری‌ها از طریق جدول شماره ۱۰ لایحه توزیع می‌شود و ذیل اعتبارات وزارت کشور لحاظ نمی‌شود.
- تعدادی از طرح‌های تملک دارایی‌هایی سرمایه‌ای وزارت امور خارجه در پیوست ۱ لایحه معادل ۱۰۰۰ هزار ریال گزارش شده است. بدیهی است هزینه‌های این طرح‌های عمرانی در سال آتی بسیار بیشتر از ۱۰۰ هزار تومان خواهد بود؛ با این وجود، عدم محاسبه برآورد (احتمالاً به دلیل عدم امکان برآورد مخارج ارزی)، واقع‌نمایی ارقام مندرج در بودجه را مختل کرده و مشخص نیست چگونه برای هزینه‌کرد ذیل این ردیف‌ها و طرح‌ها از مجلس کسب اجازه می‌شود.

شکل ۶. مقایسه بودجه دستگاه‌های اصلی زیر نظر رئیس‌جمهور در لایحه بودجه ۱۴۰۲

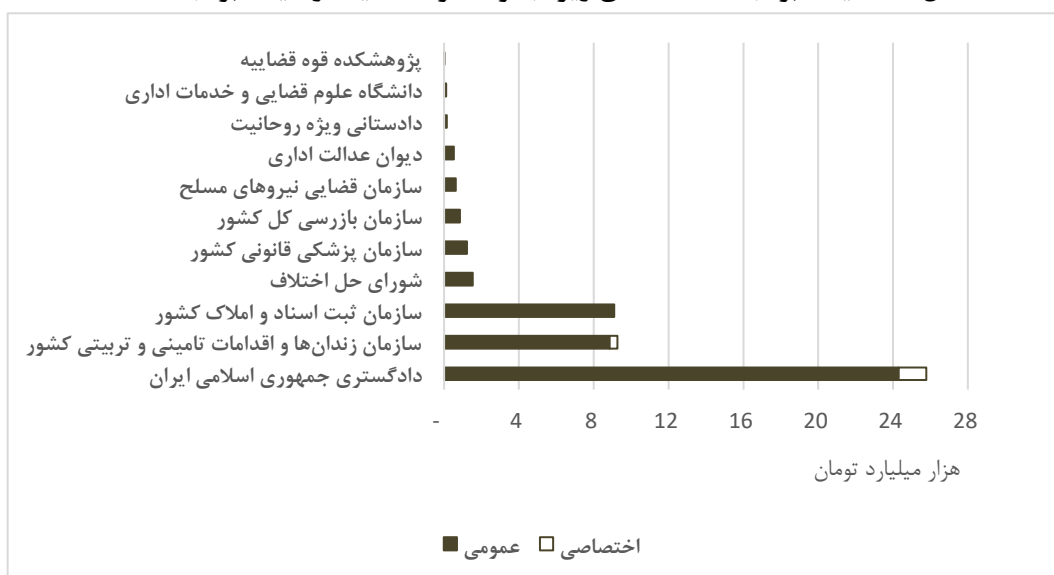

مآخذ: همان.

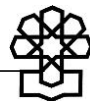
- بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه

بخش عمده‌ای از دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ذیل دستگاه اصلی «دادگستری جمهوری اسلامی ایران» آمده است به جزء این ردیف اصلی، دو دستگاه «دیوان عدالت اداری» و «سازمان بازرسی کل کشور» نیز در شمار دستگاه‌های اصلی زیرمجموعه این قوه می‌باشند.

شکل ۷. مقایسه بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه در لایحه بودجه ۱۴۰۲

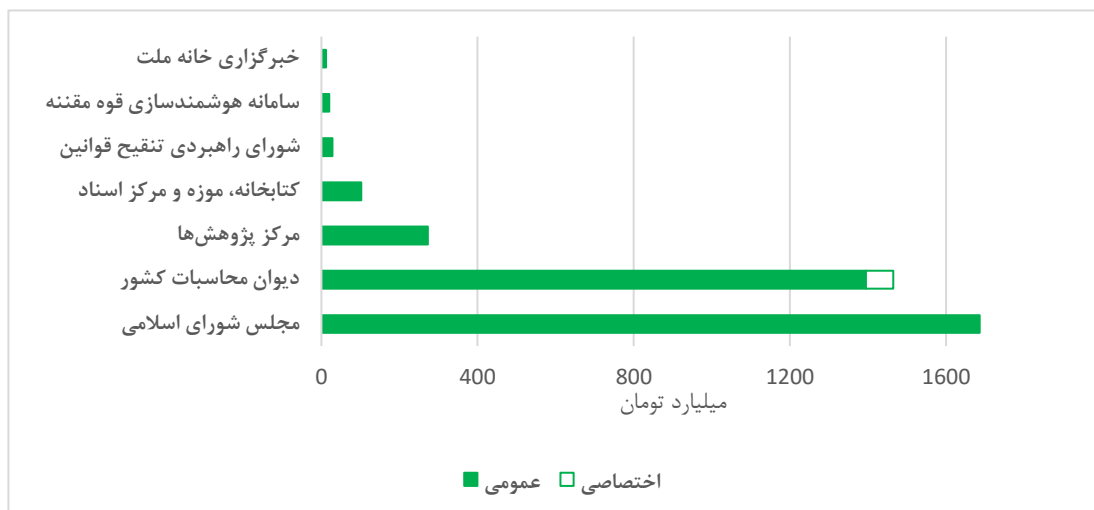
مآخذ: همان.

- بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه

از دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه تنها دو ردیف اصلی (مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ آمده است و عمده زیرمجموعه‌ها ذیل «مجلس شورای اسلامی» تجمیع شده‌اند.

شکل ۸. مقایسه بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه در لایحه بودجه ۱۴۰۲

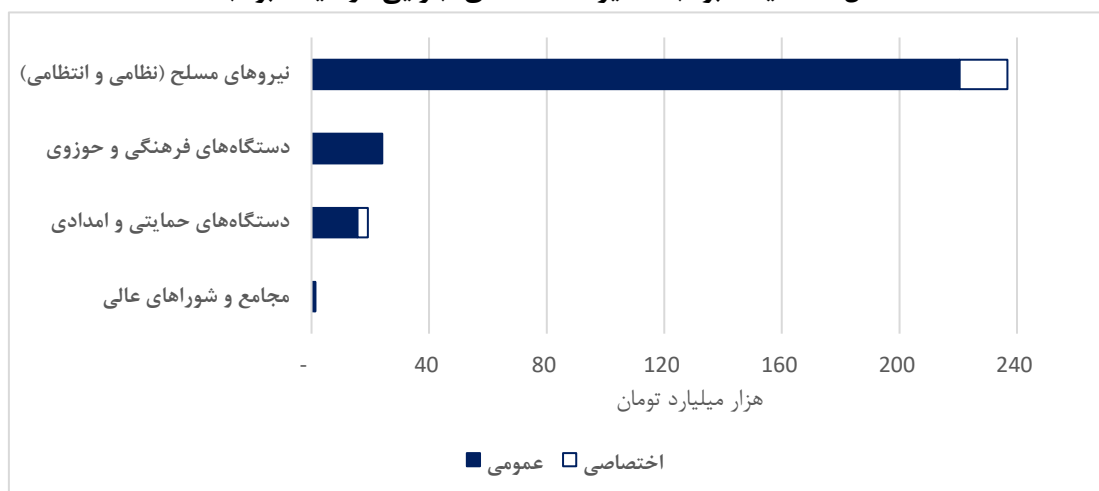

مآخذ: همان.

- بودجه سایر دستگاه‌های اجرایی

در شکل ۹، بودجه سایر دستگاه‌های اجرایی به تفکیک دسته‌بندی‌های مندرج در جدول ۱ این گزارش ارائه شده است. جزئیات بیشتر در خصوص این دستگاه‌ها در ادامه گزارش و در پیوست آمده است.

شکل ۹. مقایسه بودجه سایر دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه ۱۴۰۲

مآخذ: همان.

مجدداً خاطر نشان می‌سازد که این گزارش صرفاً به بررسی اعتبارات مندرج در جدول شماره ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ پرداخته و سایر اعتباراتی که به موجب این لایحه به دستگاه‌های مختلف اختصاص می‌یابد را پوشش نمی‌دهد. برای نمونه:

- در بند «ی» تبصره «۱» این لایحه، مبلغ ۳ میلیارد یورو به تقویت بنیه دفاعی و امنیتی کشور اختصاص داده شده است و معادل ریالی آن در جداول بودجه ذکر نشده است، و در صورت افزودن این اعتبارات به جداول، بودجه دستگاه‌های نظامی افزایشی از این محل خواهند داشت.
 - در تبصره ۱۴ این لایحه، از محل منابع قانون هدفمندی یارانه‌ها مبلغ ۴۵ هزار میلیارد تومان بابت مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی در نظر گرفته شده است که این ارقام نیز انعکاسی در جداول بودجه عمومی دولت نداشته و در نمودارهای بالا به حساب نیامده‌اند.
 - در جدول ۹ لایحه (اعتبارات متفرقه)، ۳۵ هزار میلیارد تومان بابت اعتبارات اجرای پزشک خانواده و نظام ارجاع، بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد تومان بابت صندوق ملی مسکن، ۲۱ هزار میلیارد تومان برای طرح‌های حوزه آب، و بسیاری موارد دیگر در نظر گرفته شده است که انعکاسی در بودجه دستگاه‌های مربوطه (وزارتخانه‌های بهداشت، راه و شهرسازی و نیرو) نداشته است.
- اگر ردیف‌های فرعی دستگاه‌های اجرایی را بررسی کنیم، در می‌یابیم که بخش عمده‌ای از بودجه دستگاه‌های اجرایی به دو گروه از دستگاه‌ها اختصاص یافته است: (۱) دستگاه‌هایی با بیشترین تعداد نیروی انسانی، (۲) بیمه‌های بازنشستگی یا درمانی. جدول ۲، فهرستی از بزرگترین دستگاه‌های اجرایی فرعی ارائه نموده است.

جدول ۲. دستگاه‌های اجرایی [فرعی] با بیشترین سهم در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

سهم از کل (درصد)	مجموع اعتبار (هزار میلیارد تومان)	دستگاه اجرایی
۱۳.۳٪	۲۰۷	صندوق بازنشستگی کشوری
۱۲.۵٪	۱۹۴	دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز آموزشی و تحقیقاتی وزارت بهداشت
۱۲.۳٪	۱۹۱	وزارت آموزش و پرورش
۷.۲٪	۱۱۳	سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح
۶.۲٪	۹۶	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۴.۶٪	۷۲	بنیاد شهید و امور ایثارگران
۳.۹٪	۶۲	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۳.۷٪	۵۷	سازمان بیمه سلامت ایران
۳.۰٪	۴۷	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۲.۸٪	۴۴	دانشگاه‌ها و مراکز و مؤسسات آموزش عالی زیر نظر وزارت علوم
۶۹.۵٪	۱۰۸۳	مجموع

۴. مقایسه رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱

یکی از مهم‌ترین وجوه بررسی لوایح بودجه سالانه که هم برای افکار عمومی اهمیت دارد و هم می‌تواند بازتابی از سیاست‌های مالی دولت برای سال آتی باشد، بررسی رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی مختلف در مقایسه با بودجه سال قبل است. با این وجود، هر ساله موانعی بر سر راه محاسبه رشد اعتبارات دستگاه‌ها وجود دارد که عبارتند از: تغییر در دسته‌بندی یا جانمایی دستگاه‌های اجرایی، حذف یا اضافه شدن ردیف‌های اصلی و فرعی، و مهم‌تر از همه عدم وجود مرجع مشخص و دقیق برای استناد به بودجه مصوب دستگاه‌ها در سال گذشته. به طور مشخص و در سال ۱۴۰۱، عدم انتشار نسخه رسمی قانون بودجه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور موجب شده است تا ابهامات متعددی در خصوص میزان بودجه مصوب هر دستگاه در سال ۱۴۰۱ وجود داشته باشد. برای نمونه، مجموع اعتبارات هزینه‌ای یا مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در اسناد مختلفی که در اختیار بوده است در جدول ۳ مقایسه شده است:

جدول ۳. مقایسه ارقام مصوب بودجه دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۱ (هزار میلیارد تومان)

مجموع اعتبارات عمومی دستگاه‌های اجرایی		مأخذ
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	
۸۴	۷۸۰	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (جدول ۷ - ستون مصوب ۱۴۰۱)
۱۱۲	۷۸۲	قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (نسخه غیررسمی سازمان برنامه و بودجه کشور)
۱۱۰	۷۹۵	قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (نسخه ابلاغی مجلس شورای اسلامی)

عدم مطابقت ارقام فوق و به ویژه تفاوت فاحشی که میان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با ارقام مندرج در نسخه‌های موجود از قانون بودجه سال ۱۴۰۱ وجود دارد، نه تنها پژوهشگران، بلکه تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران را دچار خطا می‌نماید. برای نمونه، اگر به جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ توجه کنیم، ممکن است گمان کنیم که بودجه عمرانی عمومی دستگاه‌های اجرایی کشور بیش از ۶۰ درصد رشد داشته است (از ۸۴ به ۱۳۶ هزار میلیارد تومان)، در حالی که با مبنا قرار دادن ارقام مندرج در نسخه‌های موجود از قانون بودجه سال ۱۴۰۱، این رشد کمتر از ۲۵ درصد است. به این ترتیب، نمی‌توان به سرنوشت تصمیماتی که بر مبنای این آمار و ارقام مشوش اتخاذ می‌شود، خوشبین بود. شایان ذکر است یکی از اصول بنیادین در بودجه‌ریزی، شفافیت اطلاعات بودجه است و یکی از اجزای این شفافیت در دسترس بودن اطلاعاتی است که قابلیت مقایسه بین‌زمانی داشته باشند تا هم تصمیم‌گیران و هم فعالان اقتصادی و آحاد مردم بتوانند از طریق این مقایسه، تغییر در عملکرد یا رویکردها را ارزیابی کرده و متناسب با آن تصمیم‌گیری نمایند.

در این گزارش، نسخه‌ای از قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور که به صورت غیررسمی توسط سازمان برنامه و بودجه منتشر شده است مبنای محاسبات قرار گرفته است. که بر این اساس:

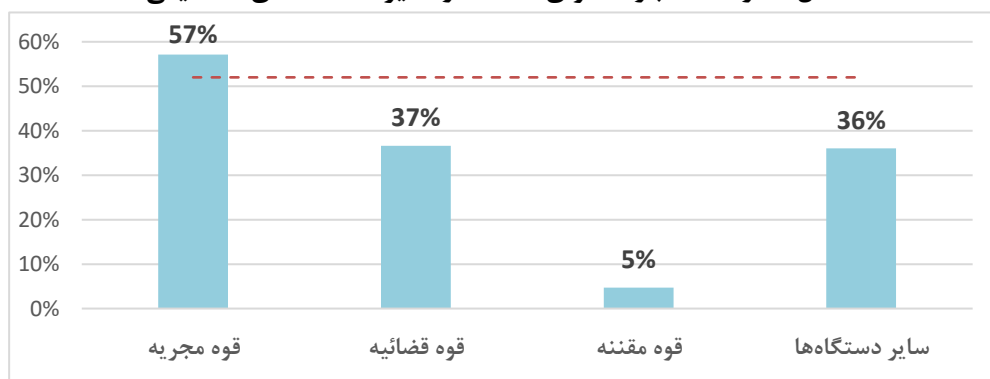
- ❖ رشد کل بودجه دستگاه‌های اجرایی: ۵۲٪
- رشد مجموع اعتبارات عمومی: ۵۴٪
- رشد مجموع اعتبارات عمومی هزینه‌ای: ۵۹٪
- رشد مجموع اعتبارات عمومی سرمایه‌ای: ۲۱٪
- رشد مجموع اعتبارات اختصاصی: ۳۵٪

علاوه بر موارد فوق، تغییر در جانمایی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در جدول ۷ و خارج از آن، مقایسه تغییرات بودجه هر دستگاه را با خطا مواجه می‌نماید. برای نمونه، ۳۸ هزار میلیارد تومان اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان در ردیف‌های متفرقه قانون بودجه سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده بود، امسال در جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ لحاظ شده است. همین موضوع، موجب می‌شود تا مقایسه بودجه وزارت آموزش و پرورش با سال گذشته رشدی بیشتر از میزان واقعی را نشان دهد. مشابه این موضوع برای اعتباراتی که از جدول تبصره ۱۴ (اعتبارات هدفمندی یارانه‌ها) به جدول بودجه دستگاهی منتقل شده‌اند وجود دارد. به عنوان نمونه، بخش قابل توجهی از اعتبارات مربوط به بیمه سلامت که پیش از این از محل تبصره ۱۴ بودجه تأمین می‌شد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به ردیف‌های ذیل وزارت بهداشت منتقل شده و رشد شدیدی در اعتبارات این وزارتخانه نمایان شده است. مشابه این موضوع در دستگاه‌های حمایتی - امدادی (سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی و هلال احمر) نیز مشاهده می‌شود.

۴-۱. رشد اعتبارات دستگاه‌ها به تفکیک دسته‌بندی دستگاه‌های اجرایی

در شکل ۱۰ رشد مجموع اعتبارات زیرمجموعه‌های اصلی هریک از قوا و سایر دستگاه‌های اجرایی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ارائه شده است و با رشد کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی (مجموع اعتبارات جداول ۷ ماده واحده، معادل حدود ۵۲ درصد) مقایسه شده است.

شکل ۱۰. رشد اعتبارات قوای مختلف و سایر دستگاه‌های حاکمیتی

مآخذ: همان.

در شکل‌های ۱۱ و ۱۲، رشد اعتبارات زیرمجموعه قوه مجریه به تفکیک وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های زیرنظر رئیس‌جمهور ارائه شده است.

شکل ۱۱. رشد اعتبارات وزارتخانه‌ها

مآخذ: همان.

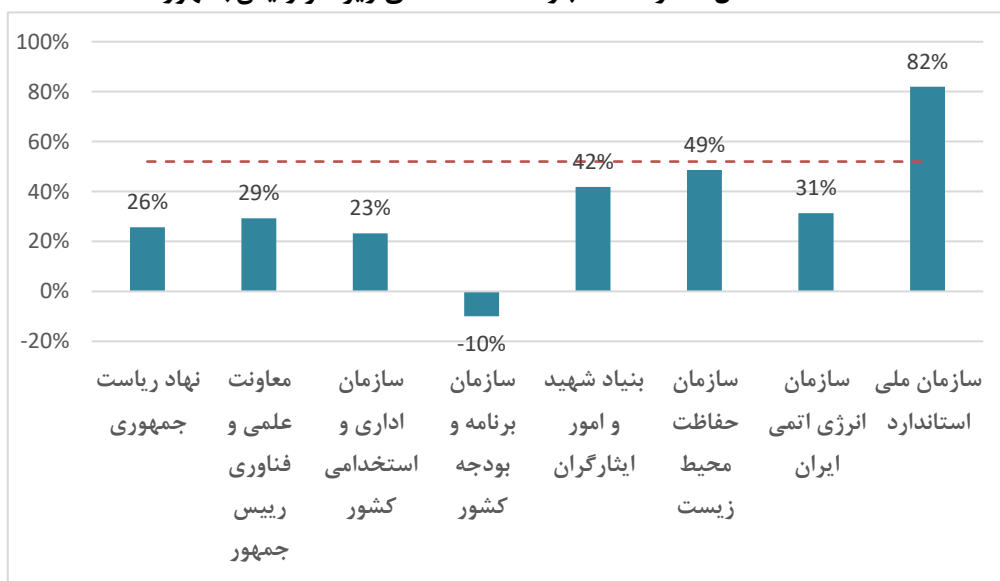
- اعتبارات مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بیش از ۹۰ درصد (بیش از ۱۳۰ هزار میلیارد تومان) افزایش یافته است. عمده این افزایش مربوط به افزایش چشمگیر بودجه بیمه سلامت ایران به منظور توسعه خدمات بیمه درمان است که بخشی از آن از اعتبارات هدفمندسازی یارانه‌ها (تبصره ۱۴) به جدول دستگاه‌ها منتقل شده است. بر اساس برنامه تکلیف شده به سازمان بیمه سلامت ایران، این سازمان موظف است کل جمعیت کشور را تحت پوشش بیمه‌های پایه درمانی قرار دهد که برای اجرای این برنامه بیش از ۲۹ هزار میلیارد تومان بودجه لحاظ شده است. در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، بیش از ۴۴ هزار میلیارد تومان از محل منابع تبصره ۱۴ بودجه (خارج از جداول و ارقام بودجه) برای دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت بهداشت در نظر گرفته شده بود که براساس گزارش سازمان برنامه و بودجه کشور، این ارقام، ضمن افزایش، به اعتبارات دستگاه‌ها منتقل شده است که می‌تواند بخشی از این افزایش (در حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان از آن) را توضیح دهد. با این حال، همچنان ۶۹ هزار میلیارد تومان دیگر بابت یارانه دارو در این تبصره لحاظ شده است که خارج از ارقام مورد بحث در این گزارش است.
- همانطور که پیش از این ذکر شد، در خصوص رشد ۵۹ درصدی اعتبارات وزارت آموزش و پرورش توجه به این نکته ضرورت دارد که اعتبارات طرح رتبه‌بندی معلمان که در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ خارج از ردیف‌های بودجه دستگاهی و ذیل ردیف‌های متفرقه طبقه‌بندی شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ذیل ردیف‌های

بودجه دستگاهی لحاظ شده است و از همین رو، بخشی از رشد اعتبارات این وزارتخانه صرفاً ناشی از این جابجایی اعتبارات می‌باشد. شایان ذکر است در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مبلغ ۳۸ هزار میلیارد تومان بابت اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان پیش‌بینی شده بود.

• اعتبارات مجموعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز حدود ۸۰ درصد (بیش از ۱۱۵ هزار میلیارد تومان) افزایش یافته است که بخش عمده آن (یعنی حدود ۷۳ هزار میلیارد تومان) مربوط به افزایش اعتبارات صندوق بازنشستگی کشوری است. افزایش اتکای صندوق‌های بازنشستگی به منابع عمومی زنگ خطری جدی بوده و نیازمند اصلاحات اساسی در نظام بازنشستگی و حکمرانی صندوق‌ها است. بخش دیگری از این افزایش مربوط به اعتبارات سازمان بهزیستی کشور است که از تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ردیف‌های جدول ۷ ماده واحده منتقل شده است.

• اعتبارات وزارتخانه‌های نفت، امور خارجه و ورزش و جوانان نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است. همانطور که پیش‌تر ذکر شد، متأسفانه بخش عمده بودجه وزارت نفت از منابع داخلی شرکت‌های زیرمجموعه و نه از محل منابع عمومی تأمین می‌گردد و در نتیجه، کاهش ارقام بودجه این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، معنای چندانی ندارد. در خصوص کاهش بودجه وزارت امور خارجه به نظر می‌رسد عدم درج بخشی از اعتبارات این وزارتخانه در جداول، دلیل اصلی کاهش مجموع اعتبارات آن است. به عنوان نمونه، اعتبار مورد نیاز برای طرح‌هایی نظیر «تعمیرات اساسی نمایندگی‌های ج.ا.ا. در خارج از کشور» در پیوست شماره ۱ لایحه، با عدد ۱ مشخص شده است (۱۰۰ هزار تومان!) که به معنای عدم برآورد اعتبار مربوطه در بودجه است. همین موضوع باعث شده تا دقت ارقام مربوط به این وزارتخانه که بخشی از هزینه‌های آن ارزی است، کاهش یابد. در خصوص وزارت ورزش و جوانان نیز این نکته لازم به ذکر است که نزدیک به ۲ برابر بودجه لحاظ شده برای این وزارتخانه در جدول ۷ ماده واحده، در اعتبارات متفرقه (جدول ۹ ماده واحده) مربوط به این وزارتخانه درج شده است.

شکل ۱۲. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیر نظر رئیس‌جمهور

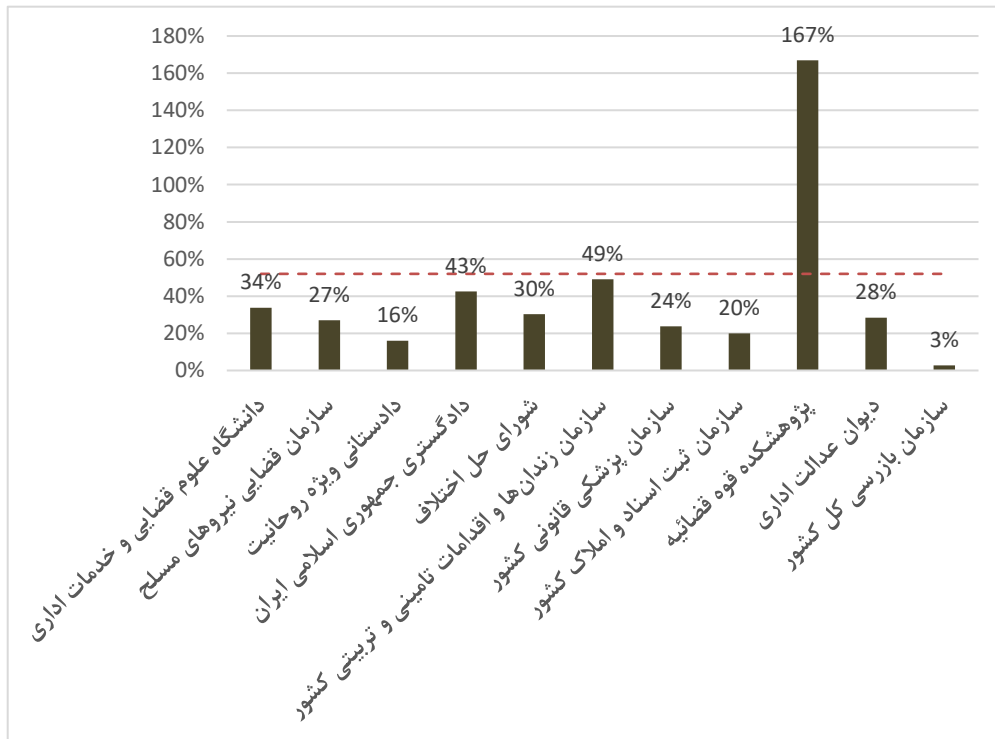

مآخذ: همان.

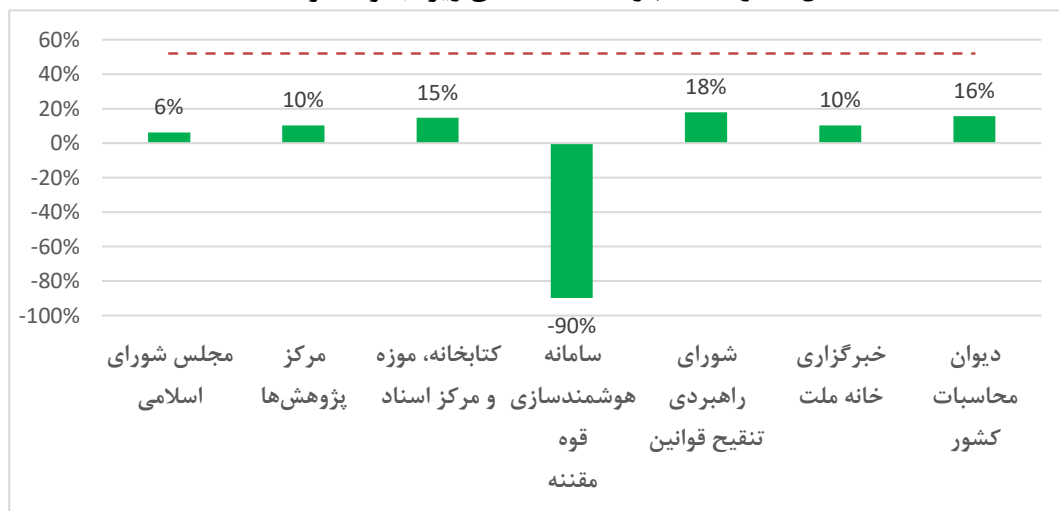
در شکل‌های ۱۳ و ۱۴، رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه قوای قضائیه و مقننه ارائه شده است.

شکل ۱۳. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه

مآخذ: همان.

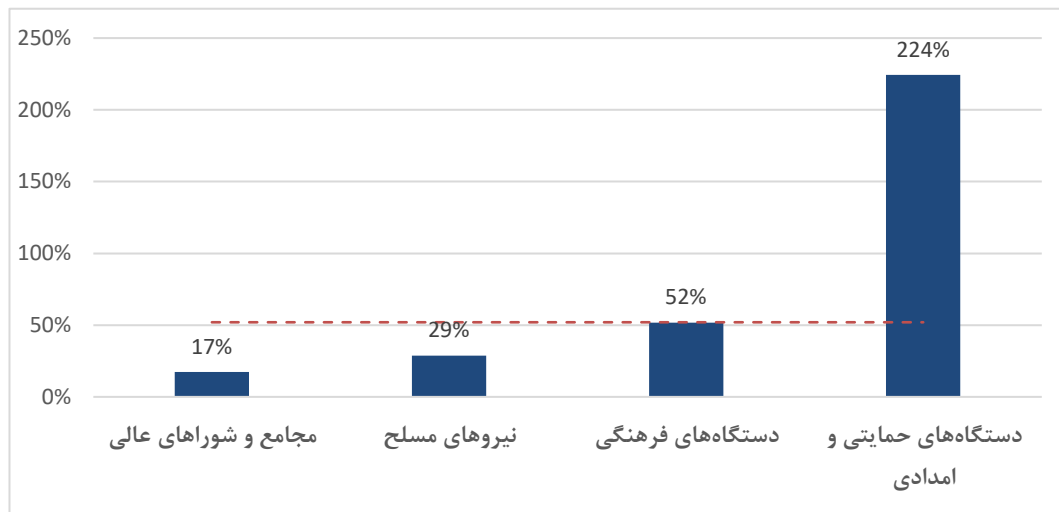
شکل ۱۴. رشد اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مقننه

مآخذ: همان.

شکل ۱۵، رشد اعتبارات سایر دستگاه‌های اجرایی خارج از قوای سه‌گانه را ارائه نموده است. جزئیات اعتبارات دستگاه‌های زیرمجموعه هر یک از گروه‌های زیر در جدول ۴ و جدول پیوست این گزارش قابل مشاهده است.

شکل ۱۵. درصد رشد اعتبارات سایر دستگاه‌های اجرایی

مآخذ: همان.

• بودجه دستگاه‌های حمایتی و امدادی ۲۲۴ درصد افزایش یافته است که افزایش اعتبار کمیته امداد امام خمینی (ره) ۳۳۳ درصد (بیش از ۹ هزار میلیارد تومان) و افزایش اعتبار جمعیت هلال احمر ۱۲۵ درصد (حدود ۴ هزار میلیارد تومان) است. بخشی از این افزایش، ناشی از انتقال اعتبارات مربوط به این دستگاه‌ها از تبصره ۱۴ به جداول دستگاه‌های اجرایی است. پرهزینه‌ترین برنامه کمیته امداد امام خمینی (ره) برنامه افزایش نسبت مددجویان بهره‌مند از خدمات تامین مسکن است که بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان برای آن اعتبار در نظر گرفته شده است.

۲-۴. رشد اعتبارات دستگاه‌ها به تفکیک نوع اعتبارات

اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به صورت‌های مختلفی قابل دسته‌بندی است:

- **هزینه‌ای/سرمایه‌ای:** اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه یا برای پرداخت هزینه‌های جاری (جبران خدمت کارکنان، خرید کالا و خدمات و ...) اختصاص داده می‌شوند، یا ماهیت سرمایه‌گذاری (تهیه، تعمیر و نگهداری ساختمان و تجهیزات، توسعه زیرساخت‌ها و ...) دارند. دسته اول تحت عنوان اعتبارات هزینه‌ای و دسته دوم تحت عنوان اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (عمرانی) شناخته می‌شوند.

- **عمومی/اختصاصی:** اعتبارات دستگاه که از محل منابع عمومی دولت تأمین می‌شود، تحت عنوان اعتبارات عمومی شناخته می‌شوند. اعتبارات اختصاصی نیز آن دسته از مصارفی است که از محل درآمدهای اختصاصی خود دستگاه تأمین شده و هزینه می‌شود. بخش عمده اعتبارات اختصاصی مربوط به دانشگاه‌های علوم پزشکی و مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

خلاصه‌ای از رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی اصلی (به تفکیک هزینه‌ای - سرمایه‌ای و عمومی - اختصاصی) در جدول ۴ آمده است. در خصوص دستگاه‌های زیرمجموعه دستگاه‌های اصلی در جداول پیوست جزئیات بیشتری ارائه شده است.

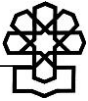

جدول ۴. خلاصه‌ای از رشد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

رشد مجموع اعتبارات	اعتبارات عمومی و اختصاصی		اعتبارات عمومی		دستگاه‌های اجرایی اصلی
	اعتبارات اختصاصی	اعتبارات عمومی	اعتبارات سرمایه‌ای	اعتبارات هزینه‌ای	
۵۷٪	۳۷٪	۶۰٪	۱۸٪	۶۸٪	* قوه مجریه *
۵۹٪	۴۱٪	۶۲٪	۱۸٪	۷۱٪	- وزارتخانه‌ها -
۴۳٪	۰٪	۴۳٪	۱۳٪	۴۳٪	وزارت اطلاعات
۱۶٪	۰٪	۱۶٪	۱۹٪	۱۳٪	وزارت کشور
-۱۴٪	۱۴٪	-۵۰٪	۴۰٪	-۵۲٪	وزارت امور خارجه
۳۸٪	۰٪	۳۸٪	۱۴۱٪	۳۲٪	وزارت دادگستری
۴۲٪	۵۸٪	۱۹٪	۵۶٪	۴٪	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۵۵٪	۴۸٪	۵۵٪	۲۷٪	۵۶٪	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۳۶٪	۴۸٪	۳۳٪	۱۸٪	۳۵٪	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۲۸٪	۱۲۰٪	۲۶٪	۲۷٪	۲۴٪	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۴۵٪	۷۸٪	۴۵٪	۲۴٪	۴۹٪	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۵۹٪	-۶۱٪	۶۷٪	۳۹٪	۶۸٪	وزارت آموزش و پرورش ^۱
-۹٪	۱۲۵٪	-۱۳٪	-۲۱٪	-۴٪	وزارت ورزش و جوانان
۹۱٪	۷۰٪	۱۰۵٪	۹٪	۱۱۲٪	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ^۲
-۴۵٪	۴۲٪	-۹۳٪	۱۵٪	-۹۷٪	وزارت نفت
۷٪	-۲۵٪	۱۶٪	۱۶٪	۲۴٪	وزارت نیرو
۱۹٪	۱۱٪	۱۹٪	۱۶٪	۴۳٪	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۸٪	-۴۰٪	۲۵٪	۲۲٪	۳۱٪	وزارت جهاد کشاورزی
۱۵٪	۷۶٪	۱۵٪	۱۴٪	۲۲٪	وزارت راه و شهرسازی

۱. بخشی از افزایش اعتبارات وزارت آموزش و پرورش، صرفاً ناشی از جایجایی اعتبارات اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان از ردیف‌های متفرقه به ردیف‌های بودجه دستگاهی است.
 ۲. بخشی از افزایش اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صرفاً ناشی از جایجایی اعتبارات بیمه سلامت از مصارف تبصره ۱۴ (هدفمندسازی یارانه‌ها) به ردیف‌های بودجه دستگاهی است.

رشد مجموع اعتبارات	اعتبارات عمومی و اختصاصی		اعتبارات عمومی		دستگاه‌های اجرایی اصلی
	اعتبارات اختصاصی	اعتبارات عمومی	اعتبارات سرمایه‌ای	اعتبارات هزینه‌ای	
۸۰٪	۱۲٪	۸۲٪	۹۷٪	۸۲٪	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۴٪	۰٪	۱۴٪	۳٪	۴۴٪	وزارت صنعت، معدن و تجارت
۳۶٪	-۲۴٪	۴۳٪	۵۲٪	۴۳٪	- سایر دستگاه‌های زیر نظر رئیس جمهور -
۲۶٪	۱۷٪	۲۶٪	۱۲۲٪	۲۳٪	نهاد ریاست جمهوری
۲۹٪	۰٪	۳۰٪	۱۷۶۲٪	۲۴٪	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور
۲۳٪	۳۳٪	۲۳٪	-۲٪	۳۲٪	سازمان اداری و استخدامی کشور
-۱۰٪	-۲۸٪	۳۵٪	-۱۷٪	۴۰٪	سازمان برنامه و بودجه کشور
۴۲٪	-۱۵٪	۴۴٪	۵۰٪	۴۴٪	بنیاد شهید و امور ایثارگران
۴۹٪	۰٪	۴۹٪	۶۷٪	۴۲٪	سازمان حفاظت محیط زیست
۳۱٪	۴۳٪	۳۱٪	۱۵٪	۶۴٪	سازمان انرژی اتمی ایران
۸۲٪	۴۳٪	۸۳٪	۱۱۵٪	۵۷٪	سازمان ملی استاندارد
۵٪	۴۰٪	۴٪	-۲۲٪	۷٪	* قوه مقننه *
-۲٪	۰٪	-۲٪	-۲۶٪	۲٪	مجلس شورای اسلامی
۱۶٪	۴۰٪	۱۵٪	۱۷٪	۱۵٪	دیوان محاسبات کشور
۳۷٪	۸۴۸٪	۳۲٪	۴۳٪	۳۰٪	* قوه قضائیه *
۲۸٪	۸۴۸٪	۳۳٪	۴۵٪	۳۱٪	دادگستری جمهوری اسلامی ایران
۲۸٪	۰٪	۲۸٪	۸٪	۳۴٪	دیوان عدالت اداری
۳٪	۰٪	۳٪	۸٪	۲٪	سازمان بازرسی کل کشور
۳۶٪	۱۳٪	۳۸٪	۷۰٪	۳۸٪	* سایر دستگاه‌های اجرایی *
۱۷٪	۸۰٪	۱۷٪	۱۵٪	۱۷٪	- مجامع و شوراهای عالی -

رشد مجموع اعتبارات	اعتبارات عمومی و اختصاصی		اعتبارات عمومی		دستگاه‌های اجرایی اصلی
	اعتبارات اختصاصی	اعتبارات عمومی	اعتبارات سرمایه‌ای	اعتبارات هزینه‌ای	
۱۶٪	۰٪	۱۶٪	-۱۵٪	۲۴٪	شورای عالی امنیت ملی
۲۴٪	۰٪	۲۴٪	۴٪	۲۴٪	دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری
۲۳٪	۰٪	۲۳٪	۶٪	۲۳٪	مجمع تشخیص مصلحت نظام
۱۹٪	۰٪	۱۹٪	۱۰٪	۴۶٪	مرکز ملی فضای مجازی کشور
۱٪	۰٪	۱٪	۴٪	۱٪	شورای نگهبان
۳۱٪	۸۰٪	۳۰٪	۲۷۰٪	۲۷٪	شورای عالی انقلاب فرهنگی
۲۹٪	۷٪	۳۱٪	۵۹٪	۳۰٪	- نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی) -
۳۵٪	۲۰۰٪	۳۵٪	۶۱٪	۳۴٪	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۳۲٪	۲۶٪	۳۲٪	۲٪	۳۲٪	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۲۵٪	۷٪	۲۹٪	۱۴۵٪	۲۸٪	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۱۶٪	۳۳٪	۱۶٪	۷٪	۱۷٪	ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح
۱۹٪	۰٪	۲۹٪	۰٪	۲۹٪	قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء (ص)
۵۲٪	۰٪	۵۲٪	-۲۶٪	۵۷٪	- دستگاه‌های فرهنگی و حوزوی -
-۳۳٪	۰٪	-۳۳٪	-۱۰۰٪	۴۹٪	سازمان اوقاف و امور خیریه
۵۶٪	۰٪	۵۶٪	۰٪	۵۶٪	قرب بقیة الله
۳۱٪	۰٪	۳۱٪	۳۴٪	۳۱٪	جهاد دانشگاهی
۵۴٪	۰٪	۵۴٪	۰٪	۵۴٪	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
۴۸٪	۰٪	۴۸٪	۲۱٪	۵۰٪	شورای عالی حوزه‌های علمیه
۵۸٪	۰٪	۵۸٪	۲۵٪	۵۹٪	شورای عالی حوزه علمیه خراسان
۱۳۰٪	۰٪	۱۳۰٪	۰٪	۱۳۰٪	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه
۱۶۸٪	۰٪	۱۶۸٪	جدید	۱۶۱٪	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
۳۷٪	۰٪	۳۷٪	۸٪	۳۸٪	سازمان تبلیغات اسلامی

رشد مجموع اعتبارات	اعتبارات عمومی و اختصاصی		اعتبارات عمومی		دستگاه‌های اجرایی اصلی
	اعتبارات اختصاصی	اعتبارات عمومی	اعتبارات سرمایه‌ای	اعتبارات هزینه‌ای	
۵۷٪	۰٪	۵۷٪	۱۱۶٪	۵۷٪	جامعه المصطفی العالمیه
۳۲٪	۰٪	۳۲٪	۸٪	۳۳٪	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
۲۲۴٪	۵۵٪	۳۳۵٪	۹۱۴۴٪	۲۹۸٪	- دستگاه‌های حمایتی و امدادی ^۱
۳۳۳٪	۰٪	۳۳۳٪	۶۴٪	۳۳۴٪	کمیته امداد امام خمینی (ره)
۱۲۵٪	۵۵٪	۳۴۰٪	۱۹۳۵۹٪	۱۶۴٪	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۵۲٪	۳۵٪	۵۴٪	۲۱٪	۵۹٪	اعتبارات کل دستگاه‌های اجرایی کشور

۱. بخشی از افزایش شدید اعتبارات این دسته از دستگاه‌ها ناشی از جایجایی اعتبارات از تبصره ۱۴ (هدفمندی پارانه‌ها) به ردیف‌های بودجه دستگاهی است.

جدول ۴ نشان می‌دهد که رشد مجموع اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها از محل منابع عمومی و اختصاصی ۵۹ درصد و رشد مجموع اعتبارات سرمایه‌ای آنها ۲۱ درصد است. همچنین رشد مجموع کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی از محل منابع عمومی و اختصاصی حدود ۵۲ درصد است که عامل اصلی آن، رشد قابل توجه بودجه دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مجریه در مقایسه با سایر قوا و دستگاه‌ها است.

اگر در سطح دستگاه‌های فرعی بخواهیم نگاهی به دستگاه‌هایی با بیشترین نرخ رشد بیاندازیم، فهرست بلندبالایی از دستگاه‌ها قابل ارائه است. در جدول ۵، تنها دستگاه‌هایی که مجموع اعتبارات آنها بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان است و نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشد بیش از ۵۰ درصد داشته‌اند، ارائه شده است.

جدول ۵. فهرست دستگاه‌های بزرگ* با بیشترین نرخ رشد اعتبارات

عنوان دستگاه	نرخ افزایش (درصد)	میزان افزایش (هزار میلیارد تومان)
سازمان بیمه سلامت ایران	۱۴۰۴۰	۵۷
سازمان تأمین اجتماعی	۵۰۴	۱۳
سازمان بهزیستی کشور	۳۴۹	۱۴
کمیته امداد امام خمینی (ره)	۳۳۳	۹
وزارت آموزش و پرورش	۶۰	۷۲
سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۵۷	۴۱
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۵۵	۹
صندوق بازنشستگی کشوری	۵۴	۷۳
دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز آموزشی و تحقیقاتی وزارت بهداشت	۵۲	۶۷
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۵۰	۵
مجموع دستگاه‌های فوق		۳۶۰

*دستگاه‌هایی که مجموع اعتبارات آنها بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان باشد

جدول بالا، ۳۶۰ هزار میلیارد تومان از کل ۵۳۴ هزار میلیارد تومان افزایش اعتبارات دستگاه‌های اجرایی را به تفکیک دستگاه‌های فرعی نشان داده است. همانطور که مشاهده می‌شود، اغلب صندوق‌های بازنشستگی در جدول بالا دیده می‌شوند که این موضوع نشان‌دهنده وابستگی روزافزون صندوق‌ها به منابع عمومی و موید ضرورت و فوریت اصلاح در این حوزه است.

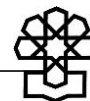
در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برخی ردیف‌های فرعی به جدول دستگاه‌های اجرایی اضافه شده‌اند که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ جدید هستند. فهرست این دستگاه‌ها در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. دستگاه‌های [فرعی] جدید در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

توضیحات	مجموع اعتبار (میلیارد تومان)	عنوان دستگاه اجرایی
-	۱۸۵۰۰	سازمان بیمه سلامت - اجرای برنامه نظام ارجاع و پزشک خانواده با پوشش بیمه درمان
انتقال یافته از جدول ۹ (متفرقه) با ۶۰ درصد افزایش	۹۷۰۰	صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد
علاوه بر ۶۹ همت یارانه دارو در تبصره ۱۴	۱۰۰۰	یارانه دارو و شیرخشک
زیرمجموعه ستاد مشترک سپاه پاسداران	۷۹۱	طرح شهید حاج رضوان
	۷۳۵	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور
علاوه بر ۶۹ همت یارانه دارو در تبصره ۱۴	۷۰۰	کاهش نرخ داروهای ساخته‌شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی
موسسه استنادی علوم و پایش علم و فناوری (آت‌آ)، موزه ملی علوم و فناوری، مرکز مطالعات و همکاری‌های علمی بین‌المللی، آزمایشگاه ملی نقشه‌برداری مغز، دانشکده کشاورزی و دامپروری تربت جام، دانشگاه گناباد، دانشکده فنی و مهندسی گرمسار و مراکز آموزش عالی اقلید، لار، ممسی، کاشمر و سراوان این ردیف‌ها عموماً از دانشگاه‌های مادر یا سایر مراکز علمی-پژوهشی جدا شده و دارای ردیف مستقل شده‌اند.	۴۷۱	برخی دانشگاه‌ها و مراکز زیرمجموعه وزارت علوم
جدا شده از ردیف اصلی سازمان اوقاف و امور خیریه	۳۵۵	سازمان اوقاف و امور خیریه - حمایت از مدارس علوم دینی اهل سنت و کمک به معیشت روحانیون
-	۱۵۵	درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج و کمک به مجمع خیرین سلامت، زنجیره امید، بیمارستان محکم و موسسه محک و بیماری اپیدرمولایزیس بلوزا و سلیاک بنیاد بخشش شبکه ملی سرطان بنیاد خیرین جامعه پزشکی
جدا شده از موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور	۵۸	پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری
-	۵۱	موسسه کار و تامین اجتماعی
انتقال یافته از جدول ۹ (متفرقه) با ۱۵ درصد کاهش	۵۰	شورای عالی استان‌ها
-	۱۳	سازمان غذا و دارو - مرکز تحقیقات حلال
-	۵	پارک علم و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
!	۰	موسسه آموزش و پژوهش طب انتقال خون
!	۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت
	۳۲۵۸۴	جمع

در خصوص جدول بالا نکات زیر قابل ذکر است:

- دو دستگاه آخر در جدول بالا، اگرچه نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ جدید هستند، اما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

اعتباری برای این ردیف‌ها در نظر گرفته نشده است و مشخص نیست اساساً به چه دلیلی در لایحه ذکر شده است.

- ایجاد برخی از ردیف‌های جدید ممکن است به دلیل جدا شدن آنها از زیرمجموعه یک دستگاه فرعی دیگر یا انتقال اعتبار از سایر بخش‌های بودجه (نظیر تبصره ۱۴ یا جدول اعتبارات متفرقه) به جدول بودجه دستگاه‌های اجرایی باشد. با این حال لازم است این تغییرات در زمان ارائه لایحه بودجه به مجلس از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور به صورت دقیق و شفاف بیان شوند تا امکان تصمیم‌گیری در مجلس بر مبنای اطلاعات دقیق و قابل اتکا فراهم شود.

جدول ۷، فهرستی از دستگاه‌هایی با اعتبار بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان ارائه می‌کند که افزایشی کمتر از ۲۰ درصد (برابر با نرخ افزایش حقوق کارکنان دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲) داشته‌اند.

جدول ۷. فهرست دستگاه‌های بزرگ* با کمترین نرخ افزایش اعتبارات

عنوان دستگاه	نرخ افزایش (درصد)	میزان افزایش (هزار میلیارد تومان)
قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص)	۷	۱
شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران	۹	۰.۹
شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور	۱۲	۱/۷
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۹	۲/۲

* دستگاه‌هایی که مجموع اعتبارات آنها بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان باشد

۳-۴. تغییرات در عناوین یا دسته‌بندی دستگاه‌های اجرایی

یکی از مواردی که در سال‌های گذشته، سردرگمی پژوهشگران را در پی داشته است، تغییرات متعدد عناوین و ردیف‌های موجود در جدول بودجه دستگاه‌های اجرایی (جدول ۷ لایحه) بود که مقایسه سال به سال ردیف‌های مربوط به دستگاه‌های اجرایی را دشوار می‌ساخت. خوشبختانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ این تغییرات جزئی بوده است. خلاصه‌ای از مهم‌ترین تغییرات در ردیف‌های مربوط به دستگاه‌های اجرایی در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۸. تغییرات عناوین ردیف‌های جدول دستگاه‌های اجرایی در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱

ردیف	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
۱	معاونت امور مجلس - راهبری امور مجلس	<u>حذف</u> (ادغام در ردیف نهاد ریاست جمهوری)
۲	ستاد ویژه توسعه فناوری نانو	ستاد ویژه توسعه فناوری نانو و <u>میکرو</u>
۳	موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی	موسسه عالی آموزش و پژوهش برنامه و بودجه کشور (موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی و <u>مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری</u>)
۴	فرماندهی کل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران - طرح‌های شهید احمدپور (امنیت اجتماعی و مقابله با جرایم) و شهید صیادی (تقویت بنیه امنیتی)	<u>حذف</u> (احتمال ادغام در سایر ردیف‌های فرماندهی انتظامی)
۵	دبیرخانه شورای ایرانیان خارج از کشور	<u>حذف</u>
۶	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - طرح شهید صنیع خانی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - طرح شهید <u>نامجو</u>
۷	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - مراکز پژوهشی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - <u>مرجعیت علمی و تعاملات بین الملل</u>
۸	شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان	شورای <u>عالی</u> حوزه علمیه خراسان
۹	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت بخشی به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	وزارت آموزش و پرورش - <u>اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش</u>
۱۰	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	دانشگاه علوم توانبخشی و <u>سلامت اجتماعی</u>
۱۱	دانشگاه علوم پزشکی مجازی	دانشگاه علوم پزشکی <u>هوشمند</u>

- دسته دیگر از تغییرات در جدول بودجه دستگاه‌های اجرایی، مربوط به جانمایی دستگاه‌های اجرایی است. از این جهت مهم‌ترین تغییرات لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ عبارتند از:
- «دیوان عدالت اداری» از زیرمجموعه ردیف اصلی دادگستری جمهوری اسلامی ایران خارج شده و خود به عنوان دستگاه اصلی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ ذکر شده است.
 - ۳ ردیف «بنیاد شهید جعفرپور»، «قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص)» و «قرارگاه محرومیت‌زدایی امام حسن مجتبی (ع)» از ردیف‌های اصلی خارج و تبدیل به ردیف‌های فرعی زیرمجموعه ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شده‌اند.
 - ردیف «بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس» از ردیف‌های اصلی خارج و تبدیل به ردیف فرعی زیرمجموعه ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران شده است.
 - ردیف «مجمع جهانی تقریب مذاهب» از ردیف‌های اصلی خارج و تبدیل به ردیف فرعی زیرمجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شده است.
 - ردیف «شورای عالی سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران» از ردیف‌های اصلی خارج و تبدیل به ردیف فرعی زیرمجموعه شورای عالی حوزه‌های علمیه شده است.
 - ۴ ردیف «بنیاد دائره‌المعارف اسلامی»، «مرکز رسیدگی به امور مساجد»، «موسسه دائره‌المعارف فقه اسلامی»

و «نمایندگی ولی فقیه در حج و زیارت» از ردیف‌های اصلی خارج و تبدیل به ردیف‌های فرعی زیرمجموعه سازمان تبلیغات اسلامی شده‌اند.

• «دانشگاه مذاهب اسلامی» از دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت علوم به دستگاه‌های زیرمجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتقل شده است.

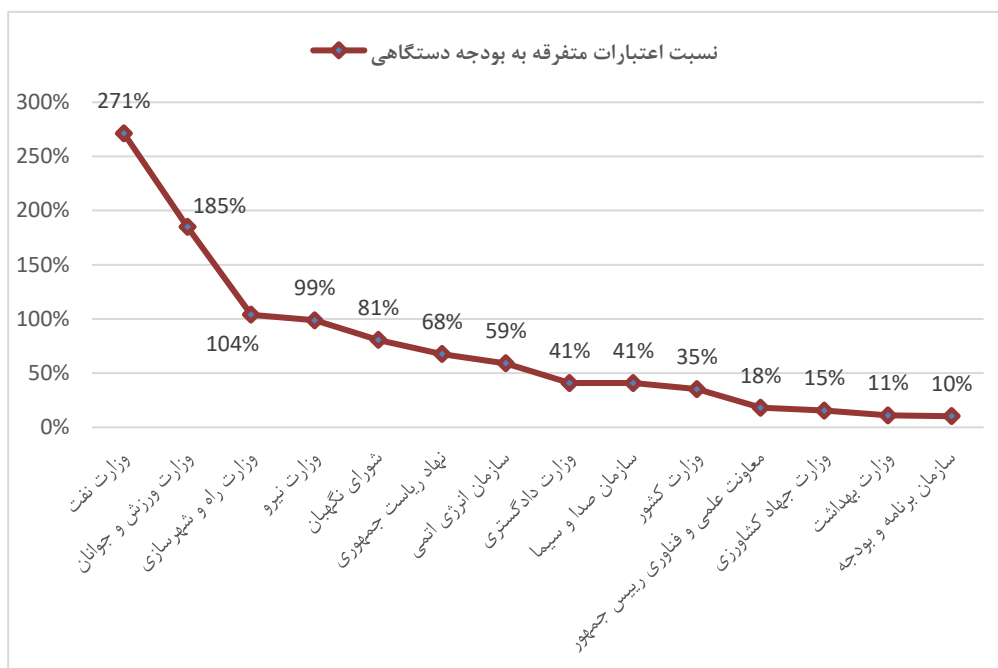
۵. سایر اعتبارات دستگاه‌ها

اعتباراتی که تا این بخش از گزارش مورد بررسی قرار گرفت، تنها اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در جدول ۷ لایحه بودجه ۱۴۰۲ بود که بخش عمده‌ای از اعتبارات دستگاه‌ها را پوشش می‌دهد، اما بخشی از اعتبارات دستگاه‌ها خارج از جدول مذکور بوده و در سایر جداول یا صرفاً در تبصره‌های لایحه گزارش می‌گردد. علاوه بر آن، بودجه شرکت‌های دولتی تابعه دستگاه‌های اجرایی مختلف یکی از مواردی است که در بخش اعتبارات بودجه عمومی دولت به آن پرداخته نمی‌شود، اما در حقیقت تأمین‌کننده بخشی از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها است. از این‌رو بخش عمده ای از اعتبارات دستگاه اجرایی مانند وزارت نفت که منبع اصلی اعتبارات آن شرکت‌های دولتی زیر مجموعه آن است قابل بررسی و مقایسه در طول سال‌های مختلف نیست.

اعتبارات متفرقه (جدول ۹ لایحه بودجه):

جدول شماره ۹ لایحه بودجه اعتبارات متفرقه را در خود جای داده است. منطق جدا کردن این اعتبارات از جدول بودجه دستگاهی موقتی بودن پروژه‌ها، یا مشترک بودن اعتبارات بین چند دستگاه است. با این وجود در موارد متعددی نام دستگاه یا محل مصرف در ردیف‌های متفرقه تصریح شده است که افزودن این ارقام به بودجه دستگاهی را میسر می‌سازد. البته در خصوص بسیاری از ردیف‌های متفرقه این امکان وجود ندارد و دستگاه متولی به طور دقیق مشخص نیست. با این حال و با یک محاسبه سرانگشتی، می‌توان دریافت که اعتبار لحاظ شده برای برخی دستگاه‌ها در جدول متفرقه، در مقابل اعتبارات آنها در جدول ۷ لایحه (بودجه دستگاهی) ارقام قابل توجهی دارند. در شکل ۱۶، این مقایسه ارائه شده است.

شکل ۱۶. مقایسه بودجه برخی دستگاه‌های اجرایی با اعتبارات متفرقه مربوط به آنها

شایان ذکر است در شکل بالا، صرفاً اعتبارات متفرقه‌ای که قابل اختصاص به یک دستگاه اجرایی مشخص بوده‌اند احصا شده‌اند و ممکن است در نهایت سهم این دستگاه‌ها از ردیف‌های متفرقه بیش از این باشد. چنانچه در شکل بالا مشاهده می‌شود، اعتبارات وزارت نفت و زیرمجموعه آن در ردیف‌های متفرقه بسیار بیشتر از (نزدیک به ۳ برابر) اعتبارات مجموعه این وزارتخانه در جداول بودجه دستگاهی است. مشابه این موضوع برای وزارت ورزش و جوانان (و دستگاه‌های زیرمجموعه آن نظیر کمیته‌های المپیک و پارالمپیک) صادق است. همچنین اعتبارات قابل توجهی در حوزه‌های مسکن، حمل‌ونقل، آب‌وفاضلاب و برق در ردیف‌های متفرقه در نظر گرفته شده است که تقریباً با بودجه وزارتخانه‌های مربوطه (وزارت راه و شهرسازی و وزارت نیرو) در جداول بودجه دستگاهی برابری می‌کند.

اعتبارات تبصره ۱۴ (هدفمندی سازی یارانه‌ها):

بخش دیگری از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور، که نه تنها در جداول بودجه دستگاهی لحاظ نمی‌شود بلکه در جداول کلان بودجه نیز انعکاسی ندارد، در تبصره ۱۴ لایحه ذکر شده است که به جهت حجم قابل توجه آن در برابر بودجه عمومی، از آن با عنوان «بودجه‌ای درون بودجه» یاد می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲:

- ۶۹ هزار میلیارد تومان بابت دارو (نزدیک به یک چهارم بودجه مجموعه وزارت بهداشت)،
- ۴۵ هزار میلیارد تومان بابت مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی (نزدیک به ۱.۵ برابر بودجه این دو دستگاه)، و

• ۵۶ هزار میلیارد تومان بابت یارانه نان (نزدیک به سه برابر بودجه مجموعه وزارت جهاد کشاورزی)^۱ در نظر گرفته شده است که در ارتباط مستقیم با دستگاه‌های اجرایی یاد شده است. علاوه بر این موارد، یارانه نقدی و معیشتی و سایر مصارف قانون هدفمندی یارانه‌ها نیز در این تبصره تعیین تکلیف می‌شوند که به جهت عدم ارتباط مستقیم با بودجه دستگاه‌ها از اشاره به آنها صرف نظر می‌شود.

اعتبارات بند «ی» تبصره ۱:

علاوه بر موارد فوق، اعتبارات فرابودجه‌ای برخی از تبصره‌ها می‌تواند وضعیت اعتبارات دستگاه‌های مختلف را به کلی دگرگون نماید. لایحه بودجه ۱۴۰۲، اعتبارات مختلفی را خارج از سقف بودجه برای دستگاه‌های اجرایی مختلف کشور در نظر گرفته است که در ادامه به مهم‌ترین این موارد پرداخته می‌شود:

در بند «ی» تبصره «۱» لایحه به دولت تکلیف شده است تا به منظور تقویت بنیه دفاعی، تحقیقات راهبردی دفاعی و پرداخت تعهدات مربوط به طرح‌های دفاعی، تا مبلغ سه میلیارد یورو (مازاد بر ارقام مندرج در جداول کلان) نسبت به تحویل نفت خام به ستاد کل نیروهای مسلح اقدام نماید. مشابه این سازوکار و تا مبلغ یک و نیم میلیارد یورو بابت طرح‌های محرومیت‌زدایی و پیشران وجود دارد.

جدول ۹. اعتبارات خارج از سقف بودجه در بندی تبصره ۱ لایحه بودجه ۱۴۰۲

عنوان	اعتبار (میلیون یورو)	اعتبار (هزار میلیارد تومان)	نسبت اعتبارات این بند به بودجه دستگاه
ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح - تقویت بنیه دفاعی - ارتقای آمادگی دفاعی	۲۳۰۰	۶۹	۱۲۸۹٪
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - تقویت بنیه دفاعی - ارتقای توان دفاعی	۷۰۰	۲۱	۱۴٪
مسکن محرومین (کمیته امداد و بهزیستی)	۳۳۳	۱۰	۳۳٪
طرح‌های بخش راه	۱۶۷	۵	-
طرح‌های بخش آب	۵۰۰	۱۵	-
طرح شهید عشوری	۲۵۰	۸	-
طرح شهید رضوان	۵۰	۲	-
طرح‌های پیشران، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین	۲۰۰	۶	-

* مقادیر ریالی جدول فوق با احتساب نرخ ارز فروش حواله سامانه ETS (30 هزار تومان) محاسبه شده است.

علاوه بر جدول بالا، به موجب بند «ی» تبصره «۱» لایحه بودجه ۱۴۰۲ دولت مجاز است به دستگاه‌های اجرایی، صندوق‌های بازنشستگی دولتی، دستگاه‌های دارای اعتبار از محل مصارف عمومی دولت در سقف منابع بودجه عمومی و همچنین بابت بازپرداخت بدهی‌ها و تعهدات دولت به سازمان تامین اجتماعی و تسویه بدهی به نهادهای عمومی غیر

۱. علاوه بر این مبالغ، به موجب جزء ۶ بند الف تبصره ۱۴ لایحه بودجه ۱۴۰۲، سازمان هدفمندی یارانه‌ها مکلف است منابع حاصل از حذف یارانه خانوارهای غیرمشمول و عوارض و مالیات بر ارزش افزوده موضوع جزء ۶ این بند را برای تأمین یارانه نان هزینه کند که از این محل، بالغ بر ۴۸ هزار میلیارد تومان اعتبار به یارانه نان افزوده شده و مجموع یارانه نان به ۱۰۴ هزار میلیارد تومان می‌رسد.

دولتی و انقلابی و شهرداری‌ها و آستان قدس رضوی و اجرای طرح‌های مربوط به توسعه نیروگاه‌های اتمی و طرح‌های پیشران با اولویت طرح‌های توسعه میادین نفت و گاز با لحاظ سهم صندوق توسعه ملی و شرکت ملی نفت نسبت به اختصاص نفت خام و میعانات گازی برای صادرات اقدام نماید. اختصاص نفت خام و میعانات گازی بر اساس این بند از تبصره ۱ لایحه بودجه ۱۴۰۲، شفافیت تخصیص اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور را به کلی بر هم زده و هرگونه مقایسه نحوه توزیع منابع عمومی کشور را مخدوش می‌نماید.

۶. بودجه‌ریزی برنامه‌محور

یکی از نقاط تمایز لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور با لوایح سال‌های گذشته، ارائه اعتبارات دستگاه‌های اجرایی برحسب برنامه اجرایی است که در قالب سندی با نام «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» ارائه شده است. در این سند، بودجه دستگاه‌های اجرایی این بار با جزئیات بیشتر و به تفکیک برنامه‌های مختلفی که در سال ۱۴۰۲ برای دستگاه تعریف شده است، آمده است. به همین بهانه، با ذکر مقدمه‌ای مختصر درباره رویکردها و شیوه‌های مختلف در تدوین بودجه، به ارزیابی نقاط قوت و ضعف این سند خواهیم پرداخت.

مروری بر برخی شیوه‌های بودجه‌ریزی:

بودجه‌ریزی، به معنای رویکردها و شیوه‌های مورد استفاده در تدوین و تنظیم بودجه، متناسب با انتظاراتی که از این سند مالی وجود داشته است تحول و تکامل پیدا کرده است و ادبیات مفصلی حول هر یک از شیوه‌ها و نقاط ضعف و قوت آنها شکل گرفته است. همچنین تجربیات متعددی از موفقیت‌ها و شکست‌های کشورهای جهان در زمینه اصلاح نظام بودجه‌ریزی امروزه در اختیار ما قرار دارد که می‌تواند در مسیر «اصلاح ساختار بودجه» در کشور راهگشا باشد. در این بخش از گزارش، مرور مختصری از سه رویکرد منتخب در تهیه و تدوین بودجه ارائه شده است:

نظام **بودجه‌ریزی سنتی**، که گاهی بودجه‌ریزی «دستگاه - اقلام مخارج» نیز خوانده می‌شود، عمدتاً بر ورودی‌ها و خروجی‌های خزانه کشور تمرکز دارد؛ به این معنی که در آن تعیین می‌شود که منابع بودجه از کدام منابع و به چه میزان به خزانه واریز می‌شود، و این منابع به چه میزان و به کدام دستگاه‌ها پرداخت می‌شود. به این ترتیب، این روش بودجه‌ریزی اگرچه بسیار ساده و کم‌ابهام است، اما مهم‌ترین نقطه ضعفش این است که اهداف و مأموریت‌هایی که اعتبارات دستگاه‌های اجرایی باید در راستای آنها هزینه شود شفاف و معین نیست. در این نظام بودجه‌ریزی، حسابرسی عمدتاً از جنس حسابرسی رعایت است. به این معنا که بررسی می‌شود که دریافت‌ها و پرداخت‌ها با رعایت قوانین و مقررات بوده است یا خیر.

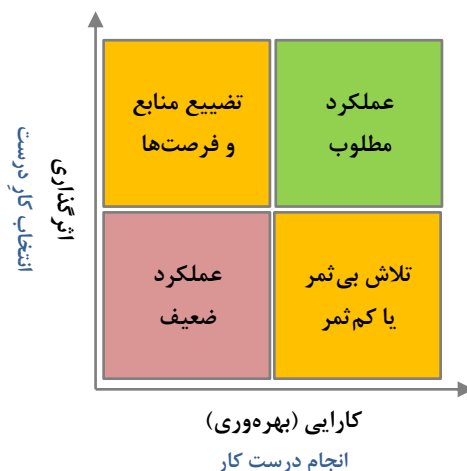
برای آن که خروجی یا عملکرد دستگاه‌های اجرایی نیز در فرآیند بودجه‌ریزی لحاظ شود و بستری برای پرسش از کارایی مخارج (ارائه بیشترین خروجی با کمترین هزینه) فراهم شود، **بودجه‌ریزی عملیاتی** یا بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد مطرح شده است. در این شیوه، تمرکز اصلی بر برقرار کردن تناسب میان ورودی و خروجی دستگاه‌های اجرایی است؛ به این معنا که دستگاه اجرایی در ازای دریافت هر ریال از منابع عمومی، چه خدماتی ارائه نموده است. در چنین

رویکردی، استفاده از روش‌های محاسبه هزینه واحد یا هزینه تمام‌شده، اندازه‌گیری کار و نظیر آن متداول است. در این نظام بودجه‌ریزی، علاوه بر حسابرسی رعایت، صحبت از حسابرسی عملیاتی به میان می‌آید و کارایی یا بهره‌وری عملکرد دستگاه‌های اجرایی سنجیده شده و در بودجه سنوات آتی این دستگاه‌ها اثرگذار است.

یکی از نقاط ضعف در اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی، تمرکز ویژه بر کمیته‌ها بوده که ممکن است منجر به غفلت از کیفیت خروجی‌های دستگاه‌های اجرایی شود. اما نقطه ضعف اصلی این رویکرد، عدم توجه به برقراری ارتباط میان اهداف و سیاست‌های کلان و عملکرد مورد انتظار از دستگاه‌های اجرایی است. به بیان دیگر، از آنجا که تمرکز اصلی این شیوه بر بهبود «چگونگی» انجام فعالیت‌ها است، فرصتی برای پرسش از «چرایی» این فعالیت‌ها فراهم نمی‌شود. در چنین شرایطی ممکن است خروجی دستگاه‌ها در ازای دریافت اعتبارات عمومی، از نظر کمی و کیفی مناسب تلقی شود، اما مادامی که این خروجی اثرگذاری چندانی در جامعه نداشته باشد، مطلوب نیست. به این ترتیب، عملکرد مطلوب دستگاه‌ها در گرو «انجام درست کار درست» است. در شکل ۱۷، این موضوع به شیوه دیگری بیان شده است.

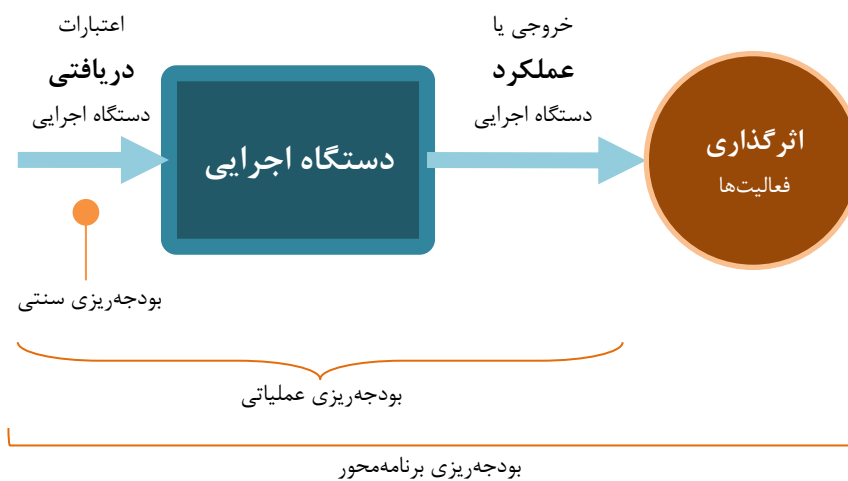
شکل ۱۷. نقش مکمل دو شاخص کارایی و اثرگذاری در ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها

برای جبران این کمبود، نظام بودجه‌ریزی برنامه‌محور یا برنامه‌ای مطرح شده است که در آن تلاش می‌شود علاوه بر حفظ تناسب ورودی و خروجی دستگاه‌های اجرایی، تناسب این خروجی‌ها با اهداف و مأموریت‌های دستگاه‌ها و نهایتاً اهداف و سیاست‌های کلان کشور برقرار شود. به این ترتیب، ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها، محدود به ارزیابی قیمت تمام شده فعالیت‌های ایشان نبوده و اثرگذاری برنامه‌های دستگاه‌ها را نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. البته این ارزیابی‌ها پیچیده‌تر و نیازمند تعریف دقیق شاخص‌های کلیدی در این حوزه است.

شکل ۱۸ به طور خلاصه تفاوت رویکرد در نظام‌های بودجه‌ریزی یاد شده را ارائه می‌نماید که در خود سیر تحول نظام‌های بودجه‌ریزی را از تمرکز بر ورودی‌ها به تمرکز بر خروجی‌ها، و نهایتاً به تمرکز بر پیامدها نشان می‌دهد.

شکل ۱۸. مقایسه سه رویکرد در بودجه‌ریزی دستگاه‌های اجرایی

ارزیابی بودجه دستگاه‌های اجرایی از منظر رویکرد بودجه‌ریزی:

در نظام بودجه‌ریزی کشور ما، و به ویژه در بودجه‌ریزی دستگاه‌های اجرایی که حداقل ۷۰ درصد بودجه را در برمی‌گیرد، رویکرد بودجه‌ریزی سنتی غلبه داشته و همچنان نیز دارد و مرور آنچه در گزارش حاضر ارائه شده است نیز شاهدی بر آن است. تقریباً هر آنچه در جدول بودجه دستگاه‌های اجرایی در لوایح و قوانین بودجه سنواتی درج می‌شود، بر ورودی (داده) مالی دستگاه‌های اجرایی تمرکز دارد و سخنی از خروجی (ستانده) این اعتبارات به میان نمی‌آید.

در سال‌های گذشته و در جداول ۱-۷ یا الف-۷ لوایح و قوانین بودجه، لاقلاً اعتبارات دستگاه‌ها ذیل فصول هزینه‌ای (اعم از جبران خدمت کارکنان، رفاه اجتماعی، خرید کالا و خدمات و ...) ارائه می‌شد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ این جدول نیز ارائه نشده است. با این وجود، حتی در صورت ارائه این اعتبارات ذیل فصول هزینه‌ای، بستری برای پرسش از کارایی و اثرگذاری این مخارج فراهم نبوده است. در این رویکرد سنتی که همچنان رویکرد غالب در بودجه‌ریزی کشور ما است، صرفاً تصمیم گرفته می‌شود که به وزارتخانه الف مبلغ معینی پرداخت شود و سخنی از این به میان نمی‌آید که پرداخت این مبلغ چرا و بابت ارائه چه سطحی از خدمات (کمی و کیفی) انجام می‌شود. طبیعتاً در پایان سال نیز گزارش‌ها و حسابرسی‌های بودجه‌ای عمدتاً بر رعایت اعداد و ارقام مندرج در بودجه تمرکز دارند و وزارتخانه الف پاسخگویی خاصی در قبال آنچه با دریافت مبلغ مذکور انجام داده ندارد و این موضوع نقش خاصی در تدوین بودجه سال آتی این وزارتخانه هم ندارد.

در سال‌های گذشته، و با پررنگ شدن ادبیات بودجه‌ریزی عملیاتی، پیوستی به لوایح و قوانین بودجه سنواتی افزوده شد که در آن، ضمن برشمردن خروجی مورد انتظار از دستگاه‌های اجرایی، هزینه واحد این خروجی‌ها (اعم از کالا یا خدمات عمومی) محاسبه می‌شد که نقاط ضعف و قوت خود را داشت. اگرچه در بعضی از موارد، محاسبه هزینه واحد کالا یا خدمات ارائه شده توسط دستگاه‌ها می‌توانست معیاری برای ارزیابی کارایی مخارج در این دستگاه ارائه کند، اما اولاً بدون در نظر گرفتن کیفیت و اثرگذاری این خروجی‌ها، این معیار کارایی خود را از دست می‌داد و ثانیاً با در نظر

گرفتن گوناگونی و ناهمگونی دستگاه‌های مختلف، در بعضی موارد معیار ارزیابی مناسبی تلقی نمی‌شد. علاوه بر این، فقدان سازوکاری که نتیجه ارزیابی عملیاتی دستگاه‌ها را به نظام انگیزشی یا بودجه سال بعد آن دستگاه گره بزند، این رویکرد جدید بودجه‌ریزی را بی‌اثر می‌کرد. به هر ترتیب، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ این پیوست از اسناد بودجه‌ای حذف شد و جای خود را به سندی با عنوان «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه» داد.

در این سند، دولت با تعریف برنامه‌های مختلف هر دستگاه اجرایی و تعریف شاخص‌های سنجش میزان موفقیت دستگاه در اجرای این برنامه‌ها، گام مثبتی در راستای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد برداشته شد. اما از آنجایی که شاخص‌های طراحی شده صرفاً به دنبال اندازه‌گیری خروجی‌های برنامه تعریف شده برای هر دستگاه بود، سبب شد تا در مواردی تخصیص اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور به شیوه‌ای ناکارا اتفاق افتد. از این رو با بازنگری شاخص‌های اندازه‌گیری برنامه‌های تکلیف شده به هر دستگاه اجرایی از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حرکت رو به جلویی در جهت بودجه‌ریزی برنامه‌محور اتفاق افتاد.

در این روش شاخص‌های اندازه‌گیری به جای تمرکز بر خروجی‌های هر برنامه اثرات اجرای آن را مورد بررسی دقیق قرار می‌دهد. این شیوه ناکارایی تمرکز تخصیص اعتبارات مبتنی بر خروجی برنامه‌های تکلیفی دستگاه‌های اجرایی را از بین می‌برد. یکی از نقاط قوت لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حرکت در راستای بودجه‌ریزی برنامه محور با ارائه جدول اطلاعات تکمیلی و برنامه دستگاه‌هاست. لازم به ذکر است هرچند جهت گیری نظام بودجه‌ریزی کشور در راستای بودجه‌ریزی برنامه محور، جهت گیری مناسبی است، اما فاصله تا نقطه ایده آل آن بسیار است. زیرا در عمل نحوه تخصیص اعتبارات دستگاه اجرایی کشور ارتباط چندانی با برنامه‌های تکلیفی آنها ندارد. به عنوان مثال در موارد متعددی به دلیل آنکه بودجه ردیف‌های دیگر دستگاه اجرایی محقق نشده است اعتبارات ردیف‌های دیگر صرف اولویت‌های بالاتر دستگاه شده است. در واقع می‌توان یک تعادل بد میان دستگاه‌های اجرایی کشور و دستگاه تخصیص دهنده اعتبارات را شاهد بود، زیرا از یک سو دستگاه نحوه وصول اعتبارات خود در سال را می‌داند از این رو تلاش فراوانی می‌نماید تا با ایجاد ردیف‌های مختلف برنامه‌ای قدرت چانه‌زنی خود را در دریافت اعتبارات افزایش دهد. از سوی دیگر دستگاه بودجه‌ریزی کشور با علم به این موضوع تخصیص ردیف‌های اعتباری دستگاه‌ها را کاهش می‌دهد. در نهایت این تعادل بد میان دستگاه‌های اجرایی کشور و نهاد برنامه بودجه، سبب می‌شود تا در نهایت هر گونه بودجه‌ریزی مبتنی بر برنامه دستگاه‌های اجرایی کشور تنها بر روی کاغذ وجود داشته باشد و در عمل هیچ یک از تخصیص‌های بودجه‌ای کشور مبتنی بر برنامه‌های دستگاه‌ها نباشد.

همانطور که ذکر شد، در سند اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ذیل هر دستگاه اجرایی عناوین برنامه‌ها، شاخص (سنجه) عملکرد، و ارقام در نظر گرفته شده برای انجام این برنامه‌ها مشخص شده است. در جدول ۷ نمونه‌ای از برنامه‌های ذیل یکی از دستگاه‌های اجرایی جهت آشنایی بیشتر ارائه شده است.

جدول ۱۰. نمونه‌ای برنامه‌ها و شاخص تعریف‌شده در سند اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه ۱۴۰۲

دیوان محاسبات کشور	
شاخص	دستگاه/برنامه
تنظیم و تکمیل گزارشات تفریح بودجه	برنامه تفریح بودجه کل کشور
شناسایی میزان انحراف عملکرد	برنامه بررسی و حسابرسی بودجه کل کشور
- طرح تملک - نسبت پرونده‌های مختومه به کل پرونده‌ها	برنامه رسیدگی مالی
- طرح تملک - نسبت هوشمندسازی خدمات به کل خدمات	ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، ذیل دیوان محاسبات کشور ۴ برنامه تعریف شده است و شاخص‌های سنجش عملکرد دستگاه در هر یک برنامه‌های ذکر شده است. البته معنای هر یک از این شاخص‌ها، نحوه سنجش آنها و حد نصاب قابل قبول از مواردی است که در این سند درج نشده است و با ابهاماتی روبروست. همچنین شاخص مربوط به اعتبارات عمرانی دستگاه‌های اجرایی صرفاً با عنوان «طرح تملک» ذکر شده است؛ چنین شیوه‌ای، این موضوع را به ذهن متبادر می‌سازد که طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی، موضوعیتی مستقل از اثری دارند که قرار است در عملکرد دستگاه داشته باشند. این در حالی است که در بسیاری از دستگاه‌ها، طرح‌های تملک صرفاً ابزاری برای دستیابی به اهداف و انجام مأموریت‌های دستگاه هستند.

جمع‌بندی و پیشنهاد

بر اساس اطلاعات لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۴۰۲ بخش عمده اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به بخش هزینه‌ای اختصاص دارد. بر اساس یافته‌های گزارش، عمده اعتبارات عمومی بخش هزینه‌ای مربوط به دستگاه‌هایی با بیشترین نیروی انسانی و صندوق‌های بیمه بازنشستگی یا درمانی است.

همانطور که در بخش‌های دیگر گزارش اشاره شد، بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور به طور معمول بین ۷۰ تا ۸۰ درصد از بودجه عمومی را در برمی‌گیرد. سهم بالای بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور از بودجه عمومی لزوم رصد و بازنگری در نحوه تخصیص کنونی اعتبارات این بخش را گوشزد می‌نماید. اهم موانع موجود در مسیر تخصیص بهینه اعتبارات دستگاه‌های اجرایی کشور را می‌توان در دو مورد خلاصه نمود:

۱. پراکندگی اعتبارات دستگاه‌های اجرای کشور در بخش‌های مختلف بودجه

۲. غلبه نگاه بودجه‌ریزی سنتی در نظام بودجه‌ریزی کشور

پراکندگی اعتبارات دستگاه‌های اجرای کشور در بخش‌های مختلف از سند بودجه کشور وجود دارد که در نهایت رصد دقیق و تخصیص اعتبارات دستگاه‌ها را با چالش جدی مواجه می‌کند. از یک سو بخشی از مخارج مربوط به دستگاه‌های اجرایی از طریق اعتبارات جداول ۹ (متفرقه) یا ۱۰ (استانی) توزیع می‌شود که این ارقام در بودجه دستگاه‌های اجرایی در جدول (۷) لحاظ نشده است. از سوی دیگر، در بندهای مختلفی از لایحه بودجه اعتباراتی برای

دستگاه های اجرایی در نظر گرفته شده که در هیچ یک از جداول لایحه انعکاس ندارد. علاوه بر این موارد بخش قابل توجهی از تکالیف محوله به بعضی از وزارتخانه ها از طریق شرکت های تابعه انجام می شود و در مواردی، بودجه آنها نیز از طریق بودجه همین شرکت ها تأمین می شود در حالی که این اعتبارات هرگز در جداول لوایح و قوانین بودجه کشور گزارش نشده و دقت گزارش در بررسی روند اعتبارات دستگاه های اجرایی کشور را مخدوش می سازد. از اینرو به جهت رفع مانع اول پیشنهاد می گردد علاوه بر ساختار جداول فعلی سند بودجه، کلیه اعتبارات دستگاه های اجرایی به همراه مأموریت ها و خروجی های مورد انتظار از دستگاه اجرایی در قبال دریافت این اعتبارات، به صورت یکپارچه در جدولی از جداول بودجه منتشر گردیده تا امکان بررسی و رصد نحوه تخصیص اعتبارات دستگاه های اجرایی کشور فراهم آید.

مانع دوم غلبه نظام بودجه ریزی سنتی در نگاه نهاد ارائه دهنده سند بودجه کشور است. هر چند در راستای عزیمت از نظام بودجه ریزی سنتی، که در بخش های قبلی گزارش در خصوص آن توضیح داده شد اقداماتی صورت گرفته است اما این اقدامات را می توان تشریفات در جهت حرکت در راستای بودجه ریزی برنامه محور دانست. به عنوان نمونه، ایجاد سندی با عنوان «اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» که در آن دولت به تعریف برنامه های مختلف هر دستگاه اجرایی و تعریف شاخص های سنجش میزان موفقیت دستگاه در اجرای این برنامه ها می پردازد، هر چند قدم مثبتی در جهت بودجه ریزی برنامه محور به حساب می آید اما لازم است نتیجه عملیاتی و به تعبیری **پیاده سازی آن بر روی زمین** مورد ارزیابی قرار گیرد. زیرا در عمل نحوه تخصیص اعتبارات دستگاه اجرایی کشور ارتباط چندانی با برنامه های تکلیفی آنها ندارد. در واقع می توان یک تعادل بد میان دستگاه های اجرایی کشور و دستگاه تخصیص دهنده اعتبارات را شاهد بود، زیرا از یک سو دستگاه نحوه وصول اعتبارات خود در سال را می داند از این رو تلاش فراوانی می نماید تا با ایجاد ردیف های مختلف برنامه ای قدرت چانه زنی خود را در دریافت اعتبارات افزایش دهد. از سوی دیگر، دستگاه بودجه ریزی کشور با علم به این موضوع تخصیص ردیف های اعتباری دستگاه ها را کاهش می دهد. در نهایت این تعادل بد میان دستگاه های اجرایی کشور و نهاد برنامه بودجه، سبب می شود تا در نهایت هر گونه بودجه ریزی مبتنی بر برنامه دستگاه های اجرایی کشور تنها بر روی کاغذ وجود داشته باشد و در عمل تخصیص های بودجه ای کشور مبتنی بر پیشرفت برنامه های دستگاه ها نباشد.

از این رو پیشنهاد می شود به منظور حرکتی تحولی به سوی بودجه ریزی برنامه محور، ضمن بازنگری در تعریف شاخص های اندازه گیری عملکرد مأموریت های هر دستگاه، اثربخشی و کارایی تخصیص اعتبارات دستگاه ها افزایش یابد. همچنین با تخصیص مناسب و به هنگام اعتبارات از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور متناسب با اهداف و مأموریت هر دستگاه اجرایی تعادل توصیف شده برهم خورده و بهانه عدم حرکت در راستای مأموریت های دستگاه ها از ایشان گرفته شود. علاوه بر این، ایجاد سازوکار مرتبط میان نتیجه ارزیابی عملکرد هر دستگاه با نظام انگیزشی و بودجه سال های آتی دستگاه می تواند موجب جدیت بیشتر دستگاه در اجرای مأموریت ها و تنظیم نمودن آنها با شاخص های هر فعالیت شود.

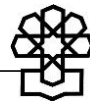
پیوست

طبقه‌بندی دستگاه‌های اجرایی اصلی و ردیف‌های زیرمجموعه آن در جدول زیر آمده است. نکات زیر در خصوص محاسبات جدول حائز اهمیت است:

○ در خصوص معیار دسته‌بندی دستگاه‌های اجرایی در بخش سوم این گزارش نکاتی ارائه شد. علاوه بر آن، برخی ردیف‌ها نظیر دانشگاه‌های زیرمجموعه وزارت علوم، پارک‌های علم و فناوری، و ... به جهت کوتاه کردن جدول پیوست ذیل یک ردیف کلی تجمیع شده‌اند. همچنین ردیف‌هایی که مربوط به یک دستگاه بوده، اما با خط تیره (-) مواردی به آنها اضافه شده است به صورت تجمیعی ارائه شده‌اند. برای نمونه، ردیف‌هایی نظیر «مجلس شورای اسلامی - مرکز پژوهش‌ها» و «مجلس شورای اسلامی - خبرگزاری خانه ملت» و ... همگی در ردیف «مجلس شورای اسلامی» تجمیع شده‌اند.

○ نام برخی شرکت‌های دولتی، در جدول دستگاه‌های اجرایی (جدول شماره ۷ لایحه) به چشم می‌خورد. شایان ذکر است که ارقام ذکر شده در این جدول با بودجه شرکت‌های دولتی متفاوت است و عمدتاً مربوط به پرداخت‌هایی است که از محل منابع عمومی و در ازای انجام تکالیف محوله از سوی دولت به شرکت‌ها انجام می‌شود که این اعتبارات عمدتاً از جنس اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هستند. بنابراین ارقام مندرج در ردیف‌های مذکور، کل بودجه این شرکت‌ها را شامل نمی‌شوند.

○ سایر اعتباراتی که خارج از جدول شماره ۷ لایحه (جدول بودجه دستگاه‌های اجرایی) درج شده‌اند - از جمله تبصره‌های لایحه یا جدول اعتبارات متفرقه - در این جدول در نظر گرفته نشده‌اند و این جدول صرفاً بر ارقام مندرج در جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ متمرکز است. از همین بابت، جابجایی برخی اعتبارات از ردیف‌های متفرقه یا مصارف تبصره ۱۴ (هدفمندی یارانه‌ها) به ردیف‌های بودجه دستگاهی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ موجب شده تا رشد شدیدی در اعتبارات برخی دستگاه‌ها مشاهده شود. از جمله این دستگاه‌های می‌توان به وزارتخانه‌های بهداشت و آموزش و پرورش یا دستگاه‌های حمایتی - امدادی (سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی و هلال احمر) اشاره کرد.

جدول پیوست- بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱

(ارقام به میلیارد تومان)

(ارقام به صورت گرد شده در جدول منعکس شده است و ممکن است ارقام کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان صفر نمایش داده شوند)

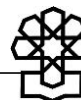
عنوان دستگاه	هزینه‌ای (عمومی)		سرمایه‌ای (عمومی)		اختصاصی		جمع کل
	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
* قوه مجریه *	۶۸٪	۹۴۵,۳۸۳	۱۸٪	۱۲۲,۷۱۹	۳۷٪	۱۵۵,۵۴۶	۵۷٪ ۱,۲۲۳,۶۴۸
- وزارتخانه‌ها -	۷۱٪	۸۶۲,۴۹۷	۱۸٪	۱۱۸,۹۳۹	۴۱٪	۱۵۰,۲۳۷	۵۹٪ ۱,۱۳۱,۶۷۳
وزارت اطلاعات	۴۳٪	۲۱,۷۲۳	۱۳٪	۲۶۲	۰٪	-	۴۳٪ ۲۱,۹۸۵
وزارت اطلاعات	۴۳٪	۲۱,۷۱۷	۱۳٪	۲۶۲	۰٪	-	۴۳٪ ۲۱,۹۷۹
سازمان حراست کل کشور	۱٪	۶	۰٪	۰	۰٪	-	۱٪ ۶
وزارت کشور	۱۳٪	۲,۶۴۵	۱۹٪	۲,۸۵۰	۰٪	-	۱۶٪ ۵,۴۹۵
وزارت کشور	-۱۸٪	۶۵۲	-۴۲٪	۲۷۹	۰٪	-	-۲۷٪ ۹۳۱
شورای عالی استان‌ها	جدید	۵۰	۰٪	-	۰٪	-	جدید ۵۰
سازمان ثبت احوال کشور	۲۴٪	۱,۸۲۹	۹۰٪	۳۶۴	۰٪	-	۳۲٪ ۲,۱۹۳
سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	۴۱٪	۸۸	۲۸٪	۲,۲۰۶	۰٪	-	۲۹٪ ۲,۲۹۴
سازمان مدیریت بحران کشور	۳۳٪	۲۶	۲٪	۰	۰٪	-	۳۳٪ ۲۷
وزارت امور خارجه	-۵۲٪	۱,۱۵۲	۴۰٪	۵۸	۱۴٪	۳,۵۹۲	-۱۴٪ ۴,۸۰۲
وزارت امور خارجه	-۵۲٪	۱,۱۴۸	۴۰٪	۵۸	۱۴٪	۳,۵۸۹	-۱۴٪ ۴,۷۹۵
مرکز آموزش روابط بین‌الملل	۱۰۱٪	۴	-۲۴٪	۰	۴۰٪	۴	۶۵٪ ۷
وزارت دادگستری	۳۲٪	۱,۵۴۳	۱۴۱٪	۱۷۰	۰٪	-	۳۸٪ ۱,۷۱۲
وزارت دادگستری	-۲۲٪	۳۴۳	۴٪	۸	۰٪	-	-۲۲٪ ۳۵۱
سازمان تعزیرات حکومتی	۶۴٪	۱,۱۹۹	۱۵۷٪	۱۶۲	۰٪	-	۷۱٪ ۱,۳۶۱
وزارت امور اقتصادی و دارایی	۴٪	۷,۲۵۲	۵۶٪	۴,۵۲۵	۵۸٪	۲۱,۹۲۶	۴۲٪ ۳۳,۷۰۲
وزارت امور اقتصادی و دارایی	۳۹٪	۴۹۸	-۱۰٪	۲۵	۷۸٪	۵,۶۹۹	۷۳٪ ۶,۲۲۱
سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	۲۴٪	۳۴	-۲۶٪	۱	۰٪	-	۲۱٪ ۳۵
سازمان امور مالیاتی کشور	-۷٪	۴,۶۲۵	۶۱٪	۴,۱۰۰	۵۱٪	۱۲,۹۱۳	۳۴٪ ۲۱,۶۳۷
گمرک جمهوری اسلامی ایران	۳۲٪	۲,۰۹۵	۲۷٪	۳۹۹	۵۵٪	۳,۳۱۵	۴۴٪ ۵,۸۰۸
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۵۶٪	۱۴۷,۹۶۴	۲۷٪	۲,۰۵۱	۴۸٪	۹۳۷	۵۵٪ ۱۵۰,۹۵۲

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۵۵٪	۲۶,۴۶۵	۱۹۹٪	۳۲۰	۶٪	۴۶۵	۵۶٪	۲۵,۶۸۰	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۲۸٪	۱۹۶	۰٪	-	۴٪	۱۱	۲۹٪	۱۸۵	سازمان حفاظت اطلاعات وزارت دفاع
۲۲٪	۱۹۳	۱۰۰٪	۱۰	۶۴٪	۰	۲۰٪	۱۸۳	موسسه تحقیقات دفاعی
۳۱٪	۳۹۹	۲۵٪	۷۵	۱۳٪	۶۰	۳۷٪	۲۶۴	دانشگاه صنعتی مالک اشتر
۵۷٪	۱۱۲,۷۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	۵۷٪	۱۱۲,۷۰۰	سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح
۱۸٪	۶۲	۰٪	-	۶٪	۰	۱۸٪	۶۲	عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته
-۱۳٪	۱۲۰	-۴۸٪	۳۲	۰٪	۲	۱۵٪	۸۶	سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
۸۱٪	۱,۴۴۱	۲۵٪	۵۰۰	جدید	۴۰۰	۳۷٪	۵۴۱	سازمان پژوهش و نوآوری دفاعی (سپند)
۴٪	۱	۰٪	-	۴٪	۱	۰٪	۰	شرکت سهامی صنایع الکترونیک ایران
۰٪	۲	۰٪	-	۰٪	۲	۰٪	۰	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران - هسا
۴۲٪	۸,۲۶۲	۰٪	-	۰٪	۰	۴۲٪	۸,۲۶۲	سازمان خدمات درمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۰٪	۱,۴۱۰۷	۰٪	-	۰٪	۱,۴۱۰۷	۰٪	۰	سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۳٪	۳	۰٪	-	۳٪	۳	۰٪	۰	شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی
۳۶٪	۵۲,۰۰۸	۴۸٪	۱۰,۰۳۰	۱۸٪	۴,۳۴۶	۳۵٪	۳۷,۶۳۳	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۱٪	۱,۶۴۲	-۱٪	۴۰۴	۳٪	۳۸۰	۲۳٪	۸۵۸	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۳۶٪	۴۳,۷۴۱	۵۶٪	۸,۴۲۱	۱۸٪	۳,۵۳۶	۳۴٪	۳۲,۰۸۴	+ دانشگاه‌ها و مراکز و موسسات آموزش عالی وزارت علوم +
۳۱٪	۱,۴۵۸۵	۵۱٪	۳۱۳	۲۵٪	۱۱۵	۲۷٪	۱,۱۵۷	+ پژوهشگاه‌ها و سایر مراکز تحقیقاتی وزارت علوم +
۲۹٪	۱,۴۳۹	۵۲٪	۳۹۵	۱۶٪	۲۴۵	۲۴٪	۷۱۰	+ پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم +
۲۱٪	۱,۴۱۷۶	۳۰٪	۶۵۰	-۴٪	۰	۱۲٪	۵۲۶	صندوق رفاه دانشجویان
۲۶٪	۲۰۳	۸۸٪	۳۰	۵٪	۵	۲۰٪	۱۶۷	سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران
۱۳۲٪	۱۳۳	۲۳۹٪	۹۵	۵٪	۰	۳۰٪	۳۸	سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی
۱۸۱٪	۱,۴۰۰	۰٪	-	۱۰۴۵٪	۵۰	۱۷۰٪	۹۵۰	سازمان سنجش آموزش کشور
۷۹۱۴۰٪	۱۰۰	۳۰۷۷٪	۴	جدید	۱	جدید	۹۵	موسسه استنادی علوم و پایه علم و فناوری (آت‌آ)
۲۲٪	۳۱	۳۰۷۷٪	۱	۴٪	۱۰	۲۷٪	۲۰	موزه ملی علوم و فناوری جمهوری اسلامی ایران
۳۹٪	۴۵۲	۰٪	-	۵٪	۰	۳۹٪	۴۵۲	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

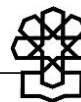
جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۳۷٪	۲۲	۳۰۷۷٪	۲	۳۶٪	۱	۲۵٪	۱۹	مرکز مطالعات و همکاریهای علمی بین المللی
۲۵٪	۲۰	۱۶٪	۵	۱۷۰٪	۱	۲۵٪	۱۴	مرکز نشر دانشگاهی
۲۷٪	۵۵۴	-۹۳٪	۱۰	۱۹٪	۲	۸۳٪	۵۴۳	سازمان امور دانشجویان
۲۸٪	۳۰۱۷	۱۲۰٪	۱۳۴	۲۷٪	۱۰۶۸۶	۲۴٪	۱۰۱۹۶	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۲۸٪	۲۸۵۷	۱۴۰٪	۱۲۰	۲۷٪	۱۰۶۵۲	۲۲٪	۱۰۰۸۵	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۴۴٪	۱۳۱	۲۷٪	۱۴	۱٪	۵	۴۹٪	۱۱۱	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری
۱۳٪	۳۰	۰٪	-	۱۳٪	۳۰	۰٪	۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی
۴۵٪	۶۰۴۳۱	۷۸٪	۵۸	۲۴٪	۹۷۶	۴۹٪	۵۰۳۹۷	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴۱٪	۳۰۴۱۱	۲۳٪	۵	۱۴٪	۷۴۰	۵۱٪	۲۰۶۶۶	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۶۹٪	۴۲۶	۹۲٪	۴۶	۱۵۳٪	۹۹	۴۹٪	۲۸۱	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
۵۲٪	۹۲	۵۰٪	۶	۵٪	۱۰	۶۱٪	۷۶	دانشگاه علوم و معارف قرآنی
۸۱٪	۳۴	۰٪	-	۰٪	۰	۸۱٪	۳۴	سازمان حج و زیارت
۶۹٪	۷۳۰	۰٪	-	-۱٪	۱۳	۷۲٪	۷۱۷	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
۴۴٪	۷۲	۰٪	-	۱۵٪	۰	۴۴٪	۷۱	مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی
۳۴٪	۱۱۹	۰٪	-	۵٪	۱	۳۴٪	۱۱۸	مجمع جهانی اهل بیت
۸۳٪	۵۰	۰٪	-	۵٪	۱	۸۴٪	۴۹	دانشگاه اهل بیت
۳۶٪	۴۸۲	۰٪	-	۲٪	۲۸	۳۹٪	۴۵۵	سازمان امور سینمایی و سمعی - بصری
۳۳٪	۱۶	۰٪	-	۱۲۱٪	۰	۳۳٪	۱۶	کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی
۴۷٪	۳۵	۱۰۰٪	۱	۳۴۹٪	۲	۴۱٪	۳۲	بنیاد سعدی
۴۶٪	۶۲	۰٪	-	۱۵٪	۰	۴۶٪	۶۲	دانشگاه مذاهب اسلامی
۴۶٪	۶۳۲	۰٪	-	۸۰٪	۷۹	۴۳٪	۵۵۳	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
۱۹٪	۲۷۱	۰٪	-	۵٪	۵	۲۰٪	۲۶۷	سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی
۵۹٪	۲۰۶۰۶۸۱	-۶۱٪	۳۰۱۹۳	۳۹٪	۹۰۱۲۷	۶۸٪	۱۹۴۰۳۶۰	وزارت آموزش و پرورش
۶۰٪	۱۹۱۰۴۴۶	-۹۸٪	۱۴۱	۴۰۴٪	۱۰۳۱۱	۶۸٪	۱۸۹۰۹۹۳	وزارت آموزش و پرورش
۱۱٪	۱۵	۰٪	-	۳٪	۱	۱۲٪	۱۵	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش
۸۲۷٪	۱۰۳۸۰	۳۳٪	۶۰	۵٪	۱	۱۱۸۴٪	۱۰۳۱۹	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۱۰٪	۱۶۵	۵۶٪	۲۸	۳٪	۳۸	۴٪	۱۰۰	سازمان مدارس غیر دولتی و مرکز توسعه مشارکت‌های مردمی
۴۴٪	۱۲۲	۵۹٪	۳۱	۲۹۰٪	۷	۳۲٪	۸۴	سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان
۴۳٪	۲۶۵	۲۳٪	۴۳	۳۰٪	۳۱	۵۱٪	۱۹۱	دانشگاه شهید رجایی
۴۲٪	۱۹۴	۹۷٪	۱۵	جدید	۳۰	۱۶٪	۱۴۹	سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک
۲۳٪	۷۵۱۱	۰٪	-	۲۳٪	۷۴۵۳	۱۷٪	۵۸	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
۴۶٪	۴۰۱۵۷	۵۵٪	۲۰۷۵۰	۵۶٪	۱۹۰	۲۶٪	۱۰۲۱۸	دانشگاه فرهنگیان
۳۶٪	۴۰۱	۴۱٪	۱۱۶	۲۹۱٪	۵۳	۱۶٪	۲۳۲	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۳٪	۳۲۹	۱۹٪	۱۰	۳٪	۱	۳٪	۳۱۹	نهضت سواد آموزی
۵۳٪	۶۹۵	۰٪	-	۵٪	۱۱	۵۴٪	۶۸۴	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
-۹٪	۲۰۴۸۶	۱۲۵٪	۱۸۰	-۲۱٪	۱۰۲۰۰	-۴٪	۱۰۱۰۶	وزارت ورزش و جوانان
-۳۶٪	۱۰۷۵۱	۱۲۵٪	۱۸۰	-۶۹٪	۴۶۵	-۴٪	۱۰۱۰۶	وزارت ورزش و جوانان
جدید	۷۳۵	۰٪	-	جدید	۷۳۵	۰٪	۰	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور
۹۱٪	۲۷۳۰۳۴۶	۷۰٪	۹۵۰۲۱۰	۹٪	۶۰۱۳۹	۱۱۲٪	۱۷۱۰۹۹۶	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۵۰٪	۱۴۰۷۳۸	۱۰۹٪	۱۱۰۴۳۳	-۵۶٪	۴۵۹	-۱۵٪	۲۸۴۶	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۵۲٪	۱۹۳۰۹۴۰	۷۰٪	۸۱۰۹۴۸	۲۱٪	۳۸۶۹	۴۳٪	۱۰۸۰۱۲۴	+ دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز آموزشی و تحقیقاتی وزارت بهداشت +
۱۰۴٪	۸۸۲	۰٪	-	۶۰۶٪	۵۲۴	۰٪	۳۵۸	سازمان اورژانس کشور
۴۸٪	۱۰۱۴۸	۰٪	-	۰٪	۱۳	۴۹٪	۱۰۱۳۵	اورژانس استان تهران
-۳٪	۱۱۸	۰٪	-	۰٪	۰	-۳٪	۱۱۸	بنیاد امور بیماری‌های خاص
۱۰۷٪	۱۰۲۴۲	۱۲۱٪	۱۰۱۰۵	۱۸٪	۱۵	۴۰٪	۱۲۲	سازمان غذا و دارو
جدید	۱۰۰۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۱۰۰۰۰	پارانه دارو و شیرخشک
جدید	۱۵۵	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۱۵۵	درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج و کمک به مجمع خیرین سلامت، زنجیره امید، بیمارستان محکم و موسسه محک و بیماری اپیدرمولایزیس بلوزا و سلیاک، بنیاد بخشش، شبکه ملی سرطان، بنیاد خیرین جامعه پزشکی
۸۹٪	۲۳۱	۶۰٪	۴	-۱۳٪	۲۴	۱۲۱٪	۲۰۲	سازمان انتقال خون ایران

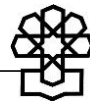
جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌های (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
جدید	۷۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۷۰۰	کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی
-۵۰٪	۱۰۰۵۵	-۶۰٪	۷۲۰	۳۲٪	۹۸	۲۰٪	۲۳۶	انستیتو پاستور ایران
٪۵	۱,۱۱۳	٪۰	-	٪۵	۱,۱۱۳	٪۰	۰	شرکت توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی و تجهیزات پزشکی کشور
۱۴۰۴۰٪	۵۷۰۰۲۵	۰٪	-	-۷۶٪	۲۵	۱۹۰۴۷٪	۵۷۰,۰۰۰	سازمان بیمه سلامت ایران
۸۰٪	۲۶۰,۵۹۸	۱۲٪	۶۰,۴۶۹	۹۷٪	۷۱۶	۸۲٪	۲۵۳,۴۱۳	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۲۳۴٪	۲۰,۷۴۷	-۱۰۰٪	-	۵۲٪	۲۱۹	۲۷۴٪	۲,۵۲۸	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۳۴۹٪	۱۸,۳۳۴	-۹۸٪	۵۰	۱۴۶۵٪	۲۷۸	۱۴۱۳٪	۱۸,۰۰۶	سازمان بهزیستی کشور
۵۴٪	۲۰۷,۰۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	۵۴٪	۲۰۷,۰۰۰	صندوق بازنشستگی کشوری
۳۶٪	۲,۰۵۱	۷۸٪	۴۱۸	۷٪	۲۱۷	۳۴٪	۲,۰۱۶	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای
۱۰۴٪	۵۱	جدید	۱	جدید	۲	۹۱٪	۴۷	موسسه کار و تامین اجتماعی
۵۰۴٪	۱۶,۰۰۰	۱۲۶٪	۶,۰۰۰	۰٪	۰	جدید	۱۰,۰۰۰	سازمان تامین اجتماعی
۱۶۸٪	۴,۰۱۵	۰٪	-	۰٪	۰	۱۶۸٪	۴,۰۱۵	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر
جدید	۹,۷۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۹,۷۰۰	صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد
۰٪	۱	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۱	دبیرخانه شورای عالی فنی و حرفه‌ای
-۴۵٪	۵۵۵	۴۲٪	۵۱۰	۱۵٪	۲۵	-۹۷٪	۲۰	وزارت نفت
-۹۶٪	۲۵	۰٪	-	۶۴٪	۵	-۹۷٪	۲۰	وزارت نفت
۰٪	۶۰	۰٪	۶۰	۰٪	۰	۰٪	۰	دانشگاه صنعت نفت
۵۰٪	۴۵۰	۵۰٪	۴۵۰	۰٪	۰	۰٪	۰	پژوهشگاه صنعت نفت
۲۴٪	۷	۰٪	-	۲۴٪	۷	۰٪	۰	شرکت ملی گاز ایران
-۱٪	۱۳	۰٪	-	-۱٪	۱۳	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی
۷٪	۲۹,۳۲۷	-۲۵٪	۴,۵۵۰	۱۶٪	۲۴,۰۹۸	۲۴٪	۶۷۹	وزارت نیرو
۲۶٪	۳۲۵	۱۵۰٪	۵	۲۲٪	۴۰	۲۶٪	۲۸۰	وزارت نیرو
۲۳٪	۴۴۵	۲۹٪	۱۱۰	۱۲٪	۴۹	۲۳٪	۲۸۶	پژوهشگاه نیرو
۳۹٪	۶۶	۵۰٪	۱۵	۲۵٪	۱۲	۴۰٪	۳۹	موسسه تحقیقات آب
٪۲۵-	۴,۵۸۱	٪۲۷-	۴,۴۰۵	٪۵۰۶	۱۰۲	٪۱۳	۷۴	سازمان انرژی‌های تجدید پذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا)

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۲۱٪	۹،۴۷۹	۰٪	-	۲۱٪	۹،۴۷۹	۰٪	۰	شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور، مادر تخصصی
۹٪	۱۱،۵۷۰	جدید	۱۵	۹٪	۱۱،۵۵۵	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران
۳۲٪	۲،۴۰۸	۰٪	-	۳۲٪	۲،۴۰۸	۰٪	۰	شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران
-۲۰٪	۲۸۰	۰٪	-	-۲۰٪	۲۸۰	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران - توانیر
۵۴٪	۱۷۴	۰٪	-	۵۴٪	۱۷۴	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی
۱۹٪	۱۵،۶۱۱	۱۱٪	۲۰۰	۱۶٪	۱۳،۳۶۶	۴۳٪	۲،۰۴۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۱۹٪	۱۳،۶۰۴	۰٪	-	۱۷٪	۱۲،۱۵۹	۴۲٪	۱،۴۴۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۵۱٪	۱۶۶	۰٪	۴۰	۱۵٪	۲	۸۳٪	۱۲۴	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات
۳۷٪	۴	۰٪	-	۱۶٪	۱	۴۴٪	۳	دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات
۲۵٪	۲۷۳	۰٪	-	۵٪	۱۶	۲۷٪	۲۵۷	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی
۱۱٪	۱،۲۲۴	۰٪	-	۱۰٪	۱،۱۶۰	۲۶٪	۶۴	سازمان فضایی ایران
۳۵٪	۲۲۹	۰٪	۱۰۰	۳٪	۱۱	۹۸٪	۱۱۸	پژوهشگاه فضایی ایران
۳۲٪	۱۰۲	۵۰٪	۶۰	۵٪	۸	۱۵٪	۳۴	پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات
۵۵٪	۱۰	۰٪	-	۵۵٪	۱۰	۰٪	۰	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران
جدید	-	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت
۸٪	۱۹،۷۸۸	-۴۰٪	۲،۸۲۹	۲۲٪	۱۰،۱۷۸	۳۱٪	۶،۷۸۲	وزارت جهاد کشاورزی
۱۳٪	۵،۷۱۷	-۲۹٪	۱	۸٪	۴،۷۶۰	۴۰٪	۹۵۶	وزارت جهاد کشاورزی
۶۰٪	۱۸۷	۰٪	-	۱۶٪	۱۰۰	۱۸۴٪	۸۷	سازمان امور عشایر ایران
۱۸٪	۴،۲۲۹	۰٪	-	۳۱٪	۳،۵۳۴	-۲۱٪	۶۹۵	سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور
۳۶٪	۲،۵۲۹	۳۰٪	۹۲۲	۳۱٪	۱۰۰	۴۰٪	۱،۵۰۷	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
۳۹٪	۱۵۲	۳۲٪	۱۹	۳۸٪	۹	۴۱٪	۱۲۵	موسسه تحقیقات علوم باغبانی
۳۸٪	۶۹	۶۴٪	۱۸	۷۲٪	۳	۲۸٪	۴۸	موسسه تحقیقات برنج کشور
۲۴٪	۱،۲۴۷	۰٪	-	۴۱٪	۱۵۱	۲۲٪	۱،۰۹۷	سازمان دامپزشکی کشور
-۵۵٪	۱،۷۸۷	-۵۸٪	۱،۶۰۰	۳۲٪	۸	۴۲٪	۱۷۹	موسسه رازی
۴۱٪	۱۸۵	۴۰٪	۹	۳۱٪	۴۰	۴۴٪	۱۳۶	موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌های (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۴۳٪	۱۸۳	۸۸٪	۱۵	۹۸٪	۱۹	۳۵٪	۱۴۹	موسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی
۴۵٪	۲۷۶	۲۷٪	۱۴	۳۱٪	۴۰	۴۹٪	۲۲۲	موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
۶۸٪	۱۶۱	۹۰٪	۹۵	۳۸٪	۶	۴۵٪	۶۰	موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
۳۶٪	۱۵۲	۲۹٪	۴۵	۶۲٪	۱۲	۳۸٪	۹۵	موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر
۳۳٪	۱۱۶	۲۲٪	۴۵	۴۴٪	۱۰	۴۱٪	۶۱	موسسه تحقیقات علوم دامی
۴۹٪	۱۳۰	۳۸٪	۹	۳۶٪	۲۶	۵۴٪	۹۵	موسسه تحقیقات گیاه پزشکی
۳۷٪	۸۶	۴۳٪	۲۰	۲۲٪	۱۷	۴۰٪	۴۹	موسسه تحقیقات خاک و آب
۵۴٪	۴۴	۰٪	۴	۴۷٪	۵	۶۵٪	۳۶	موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی
۱۳۸٪	۳۱۵	۰٪	-	۱۳۰٪	۱۹۴	۱۵۴٪	۱۲۲	سازمان حفظ نباتات کشور
۴۶٪	۳۷	۰٪	-	۹۱٪	۱	۴۵٪	۳۷	سازمان چای کشور
۴۹٪	۵۸	۴۰٪	۵	۵۵٪	۱۴	۴۸٪	۳۹	پژوهشگاه حفاظت خاک و آبخیزداری
۶۲٪	۴۱۵	۰٪	-	۴۸٪	۱۶۵	۷۳٪	۲۴۹	سازمان امور اراضی
۴۷٪	۸۸	۱۰۰٪	۸	۳۸٪	۱۵	۴۵٪	۶۵	پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی
۷۱٪	۸۳۱	۰٪	-	۷۱٪	۶۶۹	۷۲٪	۱۶۲	سازمان شیلات ایران
جدید	۵	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۵	پارک علم و فناوری کشاورزی و منابع طبیعی
۴۴٪	۴۵۷	۰٪	-	۷۷٪	۱۹	۴۳٪	۴۳۸	سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران
۳۲٪	۶۹	۰٪	-	۰٪	۰	۳۲٪	۶۹	شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی
۴٪	۲۵۷	۰٪	-	۴٪	۲۵۷	۰٪	۰	شرکت شهرک‌های کشاورزی
۱۰۱٪	۷	۰٪	-	۱۰۱٪	۷	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران
۱۵٪	۳۱۰۷۱	۷۶٪	۴۰۹	۱۴٪	۲۹۰۲۶۷	۲۲٪	۱۰۳۹۵	وزارت راه و شهرسازی
-۲۱٪	۳۰۱۷۹	۰٪	-	-۲۵٪	۲۸۱۶	۳۲٪	۳۶۳	وزارت راه و شهرسازی
۲۰٪	۳۹۵	۰٪	-	۱۰٪	۲۶۵	۴۶٪	۱۳۰	سازمان هواشناسی کشور
۲۰٪	۴۲	۱۴٪	۸	۵٪	۳	۲۳٪	۳۱	پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو
۴۲٪	۲۹۳	۶۲٪	۹۴	۱۷٪	۱۱۱	۶۳٪	۸۸	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
۱۵۲٪	۲۰۰۱۷	۰٪	-	۱۵۳٪	۲۰۰۰۱	۸۵٪	۱۶	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
۶۷٪	۳۰۴	۸۸٪	۳۰۰	-۸۲٪	۴	۰٪	۰	سازمان هواپیمایی کشوری
۷۴٪	۹۲	۰٪	۷	۱۵٪	۳	۸۹٪	۸۲	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۳۹٪	۴،۱۱۸	۰٪	-	۳۹٪	۴،۱۱۸	۰٪	۰	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران
-۱۳٪	۱۸۰	۰٪	-	-۱۳٪	۱۸۰	۰٪	۰	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران
۱۲٪	۱۵،۵۶۹	۰٪	-	۱۲٪	۱۵،۵۶۹	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور
۹٪	۲،۵۹۱	۰٪	-	۱۰٪	۱،۹۱۷	۶٪	۶۷۵	سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
۱۵٪	۱،۴۸۲	۰٪	-	۱۵٪	۱،۴۸۲	۰٪	۰	سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی
۱۱٪	۲۷۶	۰٪	-	۱۱٪	۲۷۶	۰٪	۰	شرکت سهامی عمران شهرهای جدید
۲۶٪	۵۲۲	۰٪	-	۲۶٪	۵۲۲	۰٪	۰	شرکت بازآفرینی شهری ایران
-۸۶٪	۱	۰٪	-	-۸۶٪	۱	۰٪	۰	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)
۱٪	۱۰	۰٪	-	۰٪	۰	۱٪	۱۰	صندوق توسعه حمل و نقل
۱۴٪	۱۲،۱۰۵	۰٪	۱۰	۳٪	۷،۹۰۰	۴۴٪	۴،۱۹۵	وزارت صنعت، معدن و تجارت
۱۴٪	۹،۵۲۶	۰٪	-	۱٪	۷،۰۲۸	۷۹٪	۲،۴۹۷	وزارت صنعت، معدن و تجارت
۲۴٪	۲۵۴	۰٪	۱۰	۱۴٪	۸۷	۳۲٪	۱۵۸	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور
۳۸٪	۶۷	۰٪	-	۲۷٪	۳	۳۸٪	۶۴	موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی
۶٪	۱،۷۰۷	۰٪	-	۵٪	۳۸۰	۶٪	۱،۳۲۷	سازمان توسعه تجارت ایران
۵۲٪	۵۵	۰٪	-	۶۳٪	۲۴	۴۴٪	۳۰	مرکز توسعه تجارت الکترونیکی
-۴۰٪	۱	۰٪	-	۰٪	۰	-۴۰٪	۱	دبیرخانه شورای عالی صنایع دریایی کشور
۱٪	۱۸	۰٪	-	۱٪	۱۸	۰٪	۰	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران
۱۵٪	۴۰	۰٪	-	۱۵٪	۴۰	۰٪	۰	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۲۷٪	۳۱۷	۰٪	-	۲۷٪	۳۱۷	۰٪	۰	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
۵۰٪	۱۲۱	۰٪	-	۲۱۳٪	۳	۴۸٪	۱۱۸	سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان
۳۶٪	۹۱،۹۷۵	-۲۴٪	۵،۳۰۹	۵۲٪	۳،۷۸۱	۴۳٪	۸۲،۸۸۶	- سایر دستگاه‌های زیر نظر رئیس جمهور -
۲۶٪	۲،۰۱۳	۱۷٪	۷	۱۲۲٪	۱۰۵	۲۳٪	۱،۹۰۱	نهاد ریاست جمهوری
۴۵٪	۱،۱۴۰	۱۷٪	۷	۱۳۶٪	۸۲	۴۱٪	۱،۰۵۱	نهاد ریاست جمهوری
۲۱٪	۲۱۷	۰٪	-	۰٪	۰	۲۱٪	۲۱۷	مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت
۵۲٪	۵۸	۰٪	-	۱۲۱٪	۰	۵۲٪	۵۸	معاونت امور زنان و خانواده

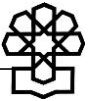
جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌های (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
-۳۳٪	۲۵۴	۰٪	-	۲۱۳۵٪	۶	-۳۵٪	۲۴۸	ستاد مبارزه با مواد مخدر
۸۲٪	۱۷	۰٪	-	۱۲۵۳٪	۲	۶۳٪	۱۵	شورای نظارت بر صدا و سیما
۹۱٪	۱۸۹	۰٪	-	۰٪	۰	۹۱٪	۱۸۹	مرکز امور حقوقی بین‌الملل - دعاوی حقوقی بین‌المللی
۸۸٪	۲۹	۲۰٪	۰	۲۷٪	۲	۹۶٪	۲۷	مرکز ملی رقابت (شورای رقابت)
۲۰٪	۱۰۸	۰٪	-	۲۰٪	۱۲	۲۰٪	۹۶	ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز
۲۹٪	۳,۶۹۶	۰٪	۲۳	۱۷۶۲٪	۱۶۰	۲۴٪	۳,۵۱۲	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور
۱۸٪	۲,۱۸۸	۰٪	-	۷۳٪	۲	۱۸٪	۲,۱۸۶	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور
۳۴٪	۲۳۵	۰٪	-	۵٪	۵	۳۵٪	۲۳۰	ستاد ویژه توسعه فناوری نانو و میکرو
۱۲۶۶٪	۳۵۲	۰٪	۲	۳۸۳۹۷٪	۱۵۰	۷۵۴٪	۲۰۰	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور
۹۲٪	۲۲۲	۰٪	۱	۸۱٪	۱	۹۳٪	۲۲۰	بنیاد ملی نخبگان
۱۱٪	۱۳۸	۰٪	۲۰	۵٪	۱	۱۳٪	۱۱۷	پارک فناوری پردیس
۰٪	۵۱	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۵۱	ستاد توسعه فناوری علوم شناختی
۰٪	۲۳۰	۰٪	-	۵٪	۰	۰٪	۲۳۰	ستاد توسعه زیست فناوری
۰٪	۶۱	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۶۱	ستاد توسعه علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی
۰٪	۲۱۸	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۲۱۸	ستاد فناوری‌های فضایی و حمل و نقل پیشرفته
۲۳٪	۳۰۱	۳۳٪	۱۲	-۲٪	۶۱	۳۲٪	۲۲۸	سازمان اداری و استخدامی کشور
۲۲٪	۲۷۰	۳۳٪	۱۲	-۲٪	۶۰	۳۱٪	۱۹۸	سازمان اداری و استخدامی کشور
۳۹٪	۳۱	۰٪	-	۱۰۱٪	۱	۳۸٪	۳۰	سازمان ملی بهره‌وری ایران
-۱۰٪	۶,۱۴۲	-۲۸٪	۳,۴۷۵	-۱۷٪	۱۵۰	۴۰٪	۲,۵۱۷	سازمان برنامه و بودجه کشور
-۱۴٪	۵,۳۳۷	-۲۸٪	۳,۴۶۱	-۴۲٪	۹۰	۴۶٪	۱,۷۸۶	سازمان برنامه و بودجه کشور
٪۳۹	۱۶۲	٪۱۰۰	۵	٪۵۱	۴	٪۳۷	۱۵۳	موسسه عالی آموزش و پژوهش برنامه و بودجه کشور
۲۳٪	۲۷۸	۶٪	۹	۱۷۹٪	۲۰	۱۹٪	۲۴۹	مرکز آمار ایران
۵۳٪	۱۹۱	۰٪	-	۵۵۱٪	۲۴	۳۸٪	۱۶۷	سازمان نقشه‌برداری کشور
۱۳٪	۱۰۱	۲۰٪	۱	-۵٪	۷	۱۴٪	۹۳	موسسه نشر آثار حضرت امام قدس سره
۶۷٪	۳۶	۰٪	-	۶۳٪	۳	۶۷٪	۳۳	آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)
۳۵٪	۳۷	۰٪	-	۷۲٪	۲	۳۴٪	۳۵	سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۴۲٪	۷۲،۴۲۷	-۱۵٪	۱،۷۰۰	۵۰٪	۱۲۷	۴۴٪	۷۰،۶۰۰	بنیاد شهید و امور ایثارگران
۴۹٪	۳،۷۱۳	۰٪	۸	۶۷٪	۱،۱۶۱	۴۲٪	۲،۵۴۴	سازمان حفاظت محیط زیست
۳۱٪	۲،۰۳۴	۴۳٪	۵۰	۱۵٪	۱،۱۶۸	۶۴٪	۸۱۵	سازمان انرژی اتمی ایران
۲۳٪	۱،۴۹۳	۰٪	-	۱۵٪	۱،۱۶۸	۵۸٪	۳۲۵	سازمان انرژی اتمی ایران
۶۳٪	۵۴۰	۴۳٪	۵۰	-۱۰۰٪	۰	۶۸٪	۴۹۰	پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای
۸۲٪	۱،۶۵۰	۴۳٪	۳۳	۱۱۵٪	۸۴۸	۵۷٪	۷۶۹	سازمان ملی استاندارد
۸۵٪	۱،۵۷۲	۰٪	۵	۱۱۵٪	۸۴۷	۵۹٪	۷۲۰	سازمان ملی استاندارد
۴۱٪	۷۸	۵۶٪	۲۸	۱۵٪	۱	۳۵٪	۴۹	پژوهشگاه استاندارد
۵٪	۳،۵۸۵	۴۰٪	۷۰	-۲۲٪	۲۳۴	۷٪	۳،۲۸۱	* قوه مقننه *
-۲٪	۲،۰۹۳	۰٪	-	-۲۶٪	۲۰۲	۲٪	۱،۸۹۱	مجلس شورای اسلامی
۱۸٪	۲۸	۰٪	-	۰٪	۰	۱۸٪	۲۸	شورای راهبردی تنقیح قوانین
۱۶٪	۱،۴۶۵	۴۰٪	۷۰	۱۷٪	۳۳	۱۵٪	۱،۳۶۲	دیوان محاسبات کشور
۳۷٪	۴۹،۱۶۶	۸۴٪	۱،۹۳۸	۴۳٪	۷،۱۳۸	۳۰٪	۴۰،۰۹۰	* قوه قضائیه *
۳۸٪	۴۷،۷۹۳	۸۴٪	۱،۹۳۸	۴۵٪	۶،۹۱۲	۳۱٪	۳۸،۹۴۳	دادگستری جمهوری اسلامی ایران
۴۳٪	۲۵،۷۸۵	جدید	۱،۵۰۰	۸۲٪	۲،۲۹۵	۳۱٪	۲۱،۹۹۱	دادگستری جمهوری اسلامی ایران
٪۳۰	۱،۵۳۶	٪۰	-	٪۱۸۰	۵۵	٪۲۸	۱،۴۸۱	شورای حل اختلاف
۴۹٪	۹،۲۷۳	۱۱۶٪	۴۳۲	۲۰٪	۱،۰۴۸	۵۱٪	۷،۷۹۳	سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور
۲۴٪	۱،۲۲۹	۰٪	-	۳۳٪	۲۸۲	۲۱٪	۹۴۷	سازمان پزشکی قانونی کشور
۲۰٪	۹،۰۸۹	۰٪	-	۳۶٪	۳،۱۴۲	۱۳٪	۵،۹۴۶	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
۳۴٪	۱۰۱	۲۸٪	۶	۱۶٪	۸	۳۶٪	۸۸	دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری
۲۷٪	۶۲۰	۰٪	-	۱۲٪	۷۳	۲۹٪	۵۴۷	سازمان قضایی نیروهای مسلح
۱۶٪	۱۴۳	۰٪	-	۱۱٪	۸	۱۶٪	۱۳۵	دادستانی ویژه روحانیت
۱۶۷٪	۱۶	۰٪	-	جدید	۱	۱۵۶٪	۱۵	پژوهشکده قوه قضائیه
۲۸٪	۵۲۹	۰٪	-	۸٪	۹۳	۳۴٪	۳۳۶	دیوان عدالت اداری

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌های (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۳٪	۸۴۳	۰٪	-	۸٪	۱۳۲	۲٪	۷۱۱	سازمان بازرسی کل کشور
۳۶٪	۲۸۱،۲۸۷	۱۳٪	۱۹،۹۴۱	۷۰٪	۶،۰۲۲	۳۸٪	۲۵۵،۳۲۴	* سایر دستگاه‌های اجرایی خارج از قوای سه‌گانه *
۱۷٪	۱،۲۵۹	۸۰٪	۱۰	۱۵٪	۱۵۱	۱۷٪	۱،۰۹۸	- مجامع و شوراهای عالی -
۱۶٪	۷۰	۰٪	-	-۱۵٪	۱۰	۲۴٪	۶۰	شورای عالی امنیت ملی
۲۴٪	۱۲	۰٪	-	۴٪	۰	۲۴٪	۱۲	دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری
۲۳٪	۲۵۱	۰٪	-	۶٪	۱	۲۳٪	۲۵۰	مجمع تشخیص مصلحت نظام
۱۹٪	۱۱۵	۰٪	-	۱۰٪	۷۸	۴۶٪	۳۷	مرکز ملی فضای مجازی کشور
۱٪	۳۷۳	۰٪	-	۴٪	۴۴	۱٪	۳۲۹	شورای نگهبان
۳۱٪	۴۳۸	۸۰٪	۱۰	۲۷۰٪	۱۸	۲۷٪	۴۱۰	شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۸٪	۱۷۸	۰٪	-	۱۲۰٪	۱	۱۸٪	۱۷۷	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
۷۶٪	۳۰	۱۰۰٪	۲	۳۴۹٪	۲	۶۸٪	۲۶	بنیاد ایران شناسی
۷۵٪	۵۹	۱۹۹۰۰٪	۲	۶۵۶٪	۳	۶۴٪	۵۵	فرهنگستان علوم ایران
۲۹٪	۶۵	۲۳٪	۵	۴۷۴٪	۴	۲۳٪	۵۶	فرهنگستان زبان و ادب فارسی
۱۶٪	۵۰	۰٪	۰	۶۱٪	۴	۱۴٪	۴۶	فرهنگستان علوم پزشکی ایران
۴۳٪	۵۵	۲۳۳٪	۲	۵۵۶٪	۵	۳۰٪	۴۹	فرهنگستان هنر
۲۹٪	۲۳۶،۷۶۴	۷٪	۱۶،۳۱۰	۵۹٪	۳،۷۰۱	۳۰٪	۲۱۶،۷۵۲	- نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی) -
۳۵٪	۶۲،۰۰۱	۲۰۰٪	۱۵	۶۱٪	۲،۴۶۱	۳۴٪	۵۹،۵۲۵	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۳۵٪	۶۱،۵۱۱	۰٪	-	۵۷٪	۲،۳۷۰	۳۴٪	۵۹،۱۴۰	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۲۷٪	۱۷۷	۰٪	-	۶۶٪	۲۹	۲۱٪	۱۴۸	سازمان عقیدتی سیاسی فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۶۸٪	۲۱۶	۰٪	-	۱۰۷۷۶٪	۶۲	۲۰٪	۱۵۴	سازمان حفاظت اطلاعات فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۲۹٪	۹۷	۲۰۰٪	۱۵	۰٪	۰	۱۷٪	۸۲	دانشگاه علوم انتظامی
۳۲٪	۴۹،۰۵۵	۲۶٪	۳۹	۲٪	۲۸۷	۳۲٪	۴۸،۷۲۹	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۳۱٪	۴۷،۱۱۷	۰٪	۲۰	۲٪	۲۸۴	۳۲٪	۴۶،۸۱۳	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۱۸٪	۱۲۷	۰٪	-	۷٪	۱	۱۹٪	۱۲۶	سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران
۲۲٪	۲۶۵	۲۰۰٪	۱۲	۰٪	۰	۱۹٪	۲۵۳	دانشگاه‌های افسری ارتش
۳۲٪	۱۴۲	۰٪	-	۱٪	۲	۳۲٪	۱۴۰	سازمان مرکزی حفاظت اطلاعات ارتش جمهوری اسلامی ایران

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۲۳٪	۱۵۸	۰٪	۷	۰٪	۰	۲۴٪	۱۵۱	دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران
۱۱۰٪	۱۲۵	۰٪	-	۰٪	۰	۱۱۰٪	۱۲۵	طرح شهید شهرکی (محرومیت زدایی مناطق محروم روستایی)
۷۹٪	۶۸۰	۰٪	-	۰٪	۰	۷۹٪	۶۸۰	طرح شهید بابایی (نگهداشت، اداره سازمان و اجرای ماموریت نهجا)
۷٪	۵۴	۰٪	-	۰٪	۰	۷٪	۵۴	دانشگاه جنگ، فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران
۰٪	۳۸۷	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۳۸۷	طرح حصن حصین (نگهداشت، اداره سازمان و اجرای ماموریت نهجا)
۲۵٪	۱۱۹،۴۴۱	۷٪	۱۶،۰۰۰	۱۴۵٪	۷۰۹	۲۸٪	۱۰۲،۷۳۲	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۲۹٪	۹۶،۳۸۳	۰٪	-	۱۴۶٪	۷۰۸	۲۸٪	۹۵،۶۷۵	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۱۰٪	۸۱۵	۰٪	-	۰٪	۰	۱۰٪	۸۱۵	دانشگاه جامع امام حسین (ع)
۲۸٪	۴۶۹	۰٪	-	۰٪	۰	۲۸٪	۴۶۹	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله الاعظم (عج)
۲۱٪	۱۸۳	۰٪	-	۴٪	۱	۲۱٪	۱۸۳	سازمان حفاظت اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۱۲٪	۲،۸۲۶	۰٪	-	۰٪	۰	۱۲٪	۲،۸۲۶	سازمان بسیج
۲۲٪	۳۷۵	۰٪	-	۰٪	۰	۲۲٪	۳۷۵	سپاه حفاظت
۲۰٪	۳۸۰	۰٪	-	۱۰٪	۰	۲۰٪	۳۸۰	نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۰٪	۴۷۴	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۴۷۴	دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)
۴۲٪	۳۰۰	۰٪	-	۰٪	۰	۴۲٪	۳۰۰	تقویت بنیه دفاعی و امنیتی بسیج
۶۵۸٪	۳۰	۰٪	-	۰٪	۰	۶۵۸٪	۳۰	مرکز راهبردی سپاه-پژوهشی
۰٪	۱۹۸	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۱۹۸	فرماندهی فناوری های اقتدار آفرینی
۳۵٪	۷۶	۰٪	-	۰٪	۰	۳۵٪	۷۶	بسیج سازندگی
۷٪	۱۶،۰۰۰	۷٪	۱۶،۰۰۰	۰٪	۰	۰٪	۰	قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا (ص)
-۳۹٪	۹۰	۰٪	-	۰٪	۰	-۳۹٪	۹۰	بنیاد شهید جعفرپور
-۶۱٪	۵۰	۰٪	-	۰٪	۰	-۶۱٪	۵۰	قرارگاه امام حسن مجتبی (ع) - کمک به طرح‌های پیشرفت و محرومیت‌زدایی
جدید	۷۹۱	۰٪	-	۰٪	۰	جدید	۷۹۱	طرح شهید حاج رضوان
۱۶٪	۵،۳۵۲	۳۳٪	۶	۷٪	۲۴۴	۱۷٪	۵،۱۰۲	ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح
۱۴٪	۴،۴۱۰	۰٪	-	۰٪	۰	۱۴٪	۴،۴۱۰	ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۲۰٪	۱۴	۰٪	-	۰٪	۰	۲۰٪	۱۴	اداره حفاظت اطلاعات ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌های (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۲۰٪	۱۲	۰٪	-	۰٪	۰	۲۰٪	۱۲	دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا
۱۷٪	۱۶۹	۳۳٪	۶	-۵٪	۱	۱۷٪	۱۶۱	دانشگاه عالی دفاع ملی
۱۰٪	۴۳۳	۰٪	-	۸٪	۲۴۳	۱۴٪	۱۹۱	بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس
۲۴٪	۴۲	۰٪	-	۰٪	۰	۲۴٪	۴۲	ستاد مرکزی راهیان نور
۰٪	۲۰	۰٪	-	۰٪	۰	۰٪	۲۰	پژوهشگاه دفاع مقدس
۱۱۳٪	۲۵۳	۰٪	-	۰٪	۰	۱۱۳٪	۲۵۳	قرارگاه مهارت‌آموزی
۱۹٪	۹۱۵	۰٪	۲۵۰	۰٪	۰	۲۹٪	۶۶۵	قرارگاه مرکزی حضرت خاتم‌الانبیاء (ص)
۵۲٪	۲۴،۰۷۷	۰٪	-	-۲۶٪	۸۰۰	۵۷٪	۲۳،۲۷۷	- دستگاه‌های فرهنگی و حوزوی -
-۳۳٪	۴۵۵	۰٪	-	-۱۰۰٪	۱	۴۹٪	۴۵۵	سازمان اوقاف و امور خیریه
۵۶٪	۸۸۸	۰٪	-	۰٪	۰	۵۶٪	۸۸۸	قرب بقیة الله
۳۱٪	۱،۲۱۴	۰٪	-	۳۴٪	۷۹	۳۱٪	۱،۱۳۵	جهاد دانشگاهی
۳۳٪	۹۶۴	۰٪	-	۳۸٪	۶۷	۳۳٪	۸۹۷	جهاد دانشگاهی
۱۴٪	۱۳۹	۰٪	-	۲۵٪	۵	۱۴٪	۱۳۴	پژوهشگاه رویان
۹٪	۳۱	۰٪	-	۵٪	۳	۱۰٪	۲۷	پارک علم و فن آوری کرمانشاه
۶۵٪	۵۵	۰٪	-	۵٪	۳	۷۱٪	۵۲	پژوهشگاه فناوری‌های نوین علوم پزشکی جهاد دانشگاهی
۳۱٪	۸	۰٪	-	۵٪	۱	۳۴٪	۷	پارک علم و فناوری البرز
۶۴٪	۱۸	۰٪	-	۰٪	۰	۶۴٪	۱۸	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی
۵۴٪	۳۴۹	۰٪	-	۰٪	۰	۵۴٪	۳۴۹	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
۴۸٪	۳،۱۷۳	۰٪	-	۲۱٪	۲۱۲	۵۰٪	۲،۹۶۱	شورای عالی حوزه‌های علمیه
۴۵٪	۲،۴۵۲	۰٪	-	۱۶٪	۱۰۲	۴۶٪	۲،۳۵۰	شورای عالی حوزه‌های علمیه
۵۹٪	۷۲۱	۰٪	-	۲۶٪	۱۱۰	۶۷٪	۶۱۱	شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران
۵۸٪	۲۷۲	۰٪	-	۲۵٪	۶	۵۹٪	۲۶۵	شورای عالی حوزه علمیه خراسان
۱۳۰٪	۶،۴۰۲	۰٪	-	۰٪	۲	۱۳۰٪	۶،۴۰۰	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه
۱۶۸٪	۱۴۱	۰٪	-	جدید	۴	۱۶۱٪	۱۳۸	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
۵۷٪	۸۹۶	۰٪	-	۱۱۶٪	۵	۵۷٪	۸۹۱	جامعه المصطفی العالمیه
۳۷٪	۲،۳۴۹	۰٪	-	۸٪	۸۵	۳۸٪	۲،۲۶۴	سازمان تبلیغات اسلامی

جمع کل		اختصاصی		سرمایه ای (عمومی)		هزینه‌ای (عمومی)		عنوان دستگاه
رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	رشد	لایحه ۱۴۰۲	
۲۷٪	۱،۰۶۷	۰٪	-	۱۲٪	۱۰	۲۷٪	۱،۰۵۷	سازمان تبلیغات اسلامی
۸۳٪	۱۵۸	۰٪	-	۵٪	۰	۸۴٪	۱۵۷	شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی
۸۴٪	۱۸۲	۰٪	-	۸٪	۸	۹۱٪	۱۷۴	موسسه پژوهشی و فرهنگی انقلاب اسلامی
۶۸٪	۲۷	۰٪	-	۰٪	۰	۶۸٪	۲۷	بنیاد دائره‌المعارف اسلامی
۲۸٪	۴۷	۰٪	-	۵٪	۱	۲۹٪	۴۶	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۱۷٪	۱۱۴	۰٪	-	۲۳۴٪	۱	۱۷٪	۱۱۳	شورای سیاستگذاری ائمه جمعه
۹۹٪	۹۸	۰٪	-	۵٪	۴	۱۰۷٪	۹۴	مرکز رسیدگی به امور مساجد
۲۸٪	۳۸	۰٪	-	جدید	۱	۲۴٪	۳۷	ستاد اقامه نماز
۵۴٪	۵۸	۰٪	-	۰٪	۰	۵۴٪	۵۸	مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی
۳۰٪	۱۰	۰٪	-	۰٪	۰	۳۰٪	۱۰	موسسه دائره‌المعارف فقه اسلامی
۱۰٪	۲۴	۰٪	-	۷۴٪	۰	۱۰٪	۲۴	مرکز الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت
۸۵٪	۱۲	۰٪	-	۰٪	۰	۸۵٪	۱۲	نماینده‌گی ولی فقیه در امور حج و زیارت
۳۴٪	۷۷	۰٪	-	۵٪	۱	۳۴٪	۷۶	ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر
۳۲٪	۴۳۷	۰٪	-	۵٪	۶۰	۳۸٪	۳۷۸	حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی
۳۲٪	۷،۹۳۸	۰٪	-	۸٪	۴۰۶	۳۳٪	۷،۵۳۲	سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
۲۲۴٪	۱۹،۱۸۸	۵۵٪	۳،۶۲۱	۹۱۴۴٪	۱،۳۷۰	۲۹۸٪	۱۴،۱۹۷	- دستگاه‌های حمایتی و امدادی -
۳۳۳٪	۱۲،۲۳۳	۰٪	-	۶۴٪	۱۳	۳۳۴٪	۱۲،۲۱۱	کمیته امداد امام خمینی (ره)
۱۲۵٪	۶،۹۶۴	۵۵٪	۳،۶۲۱	۱۹۳۵۹٪	۱،۳۵۷	۱۶۴٪	۱،۹۸۶	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
۵۲٪	۱،۵۵۷،۶۸۵	۳۵٪	۱۷۷،۴۹۵	۲۱٪	۱۳۶،۱۱۳	۵۹٪	۱،۲۴۴،۰۷۸	جمع کل دستگاه‌های اجرایی کشور (جدول ۷ لایحه)

مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان یاسیداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir